

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حکومت سیاسی

گذری بر ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی حکومت امام عصر علیه السلام

دکتر اکرم حیدری

نسیمی از حکومت

مهر

گذری بر ویژگی های فرهنگی و اجتماعی

حکومت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف

دکتر اکرم میدری

نشر حاذق

نسخه‌ی از حکومت مهر

مؤلف: دکتر اکرم حیدری

ناشر: حاذق

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۸۶

چاپ: جمفوری

شمارگان: ۵۰۰۰ جلد

تعداد صفحات: ۸۰ صفحه رقعی

مرکز نشر: قم - خیابان ارم مؤسسه فرهنگی نشر حاذق

۷۷۲۲۵۲۲ ☎ ۷۷۲۲۵۲۲ ☎ ۰۹۱۲۱۵۱۸۰۷۶

E-mail : hazegh@ketabegom.com

شابک: ۹ - ۱۹ - ۵۹۷۰ - ۹۶۲ ISBN : 964 - 5970 - 19 - 9

«هرگونه بهره برداری از این کتاب به منظور ترویج معارف اهل بیت علیهم السلام پلامانع است»
«لطفاً این کتاب را پس از مطالعه در اختیار دیگران هم قرار دهید»

۶۰۰ تومان

تقديم به :

سبب المتصل بين الارض و السماء

و

صاحب يوم الفتح و ناشر رايه الهدى

صاحب الزمان

حضرت و ابي عصر (عجل الله فرجه الشريف)

فهرست مطالب

۷	پیش‌گفتار.....
۹	فصل اوّل: مباحث مقدماتی.....
۱۱	اهمیت و ضرورت موضوع.....
۱۴	مروری اجمالی بر زندگی امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف.....
۲۱	فصل دوّم: ویژگی‌های فرهنگی.....
۲۳	مذهب.....
۲۴	برچیده شدن پرستش‌بت‌ها و گسترش یکتاپرستی.....
۲۹	ارائه‌ی اسلام اصیل.....
۳۰	آوردن احکام مخصوص.....
۳۱	اخلاق.....
۳۲	ریشه‌کنی رذایل و ناراستی‌های اخلاقی.....
۳۶	تربیت و تنمیه مکارم اخلاقی.....
۴۰	دانش.....
۴۷	فصل سوّم: ویژگی‌های اجتماعی.....
۴۹	امنیت.....
۵۰	امنیت فردی.....
۵۲	امنیت اجتماعی.....
۵۳	امنیت جهانی.....

۵۴.....	عدالت
۵۷.....	عدالت سیاسی
۵۸.....	عدالت قضایی
۶۰.....	اقتصاد
۶۶.....	عمران و آباد کردن زمین
۶۹.....	تولید زیاد محصولات کشاورزی
۷۱.....	سلامتی و بهداشت
۷۶.....	نتیجه گیری
۷۹.....	منابع

پیش‌گفتار:

شناخت فرجام نهایی جهان و بایستگی‌ها و چگونگی‌های دولت در آینده‌ی جهان از دیرباز مورد توجه و علاقه‌ی بیشتر ادیان، نحله‌های فکری و مکاتب سیاسی بوده است.

در حالی که اکثر تمدن‌های بشری در راه هدایت مردم و فراهم کردن زندگی مطلوب برای آنان و ایجاد جامعه‌ی سالم با شکست مواجه شده‌اند و در روزگاری که تمدن بشر رو به زوال است، دور نمای آینده‌ی جهان در پناه حکومت حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* ما را به داشتن دولتی سرشار از معنویات و مادیات نوید می‌دهد. "اندیشه‌ی مهدویت" پاسخ‌گویی کامل و جامع به خواسته و نیاز دیرین انسان‌ها در اصلاح وضعیت نابسامان زندگی بشری است و دولت مهدوی عهده‌دار رفع تمامی این کاستی‌ها و ناراستی‌ها بر اساس محوریت دین، اخلاق و معنویت است. شناخت و تبیین این طرح کمال‌گرایانه و ارائه‌ی تصویری روشن از آینده‌ی جهان، نیاز به پژوهش و تحقیقات گسترده و علمی دارد.

کتابی که در پیش رو دارید نگاهی اجمالی به خصوصیات و ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی دولت امام زمان *عجل الله تعالی فرجه*

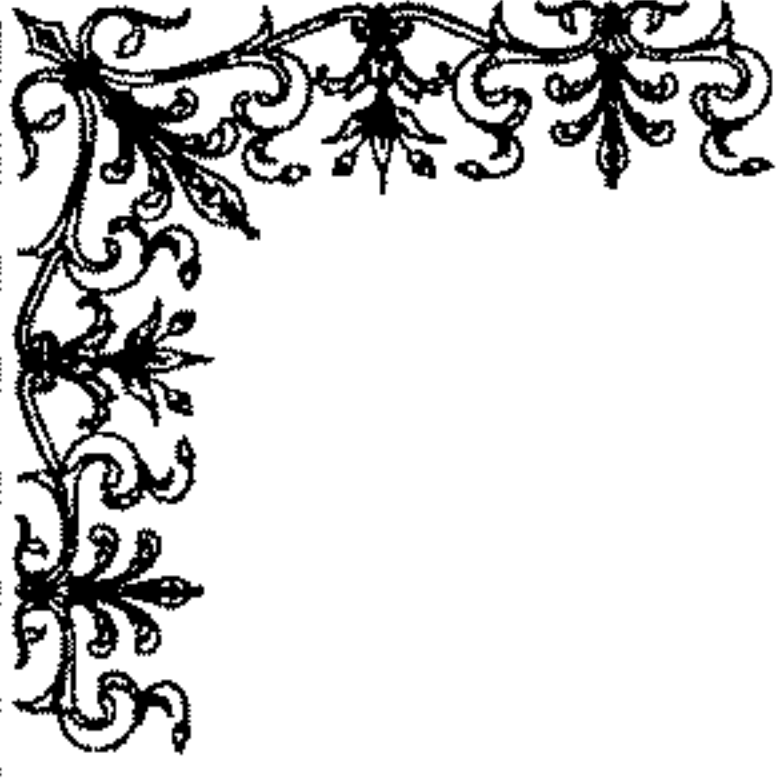

الشریف دارد. اگرچه بررسی ابعاد مختلف دولت کریمه‌ی مهدوی از توان ما خارج است؛ اما سعی شده است برخی ویژگی‌ها و پیامدهای فرهنگی و اجتماعی دولت امام زمان *عجل الله تعالی فرجه* الشریف در بحث گنجانده شود. بر خود فرض می‌دانم که از زحمات بیدریغ آقایان اسعدی، دکتر مقدس نژاد، دکتر هراتیان و خانم موحدی که در پدید آمدن این اثر نقش بسزایی داشتند، سپاسگزاری نمایم. بدون تردید پیشنهادات و انتقادات خالصانه‌ی کلیه عزیزانی که به مطالعه این کتاب می‌پردازند، چراغ راه پدیدآورنده اثر بوده و از اجر معنوی برخوردار خواهد بود.

امیدوارم این تلاش مقدمه‌ای باشد برای کوشش‌های بیشتر در این عرصه و مورد رضایت و عنایت حضرت بقیة الله الاعظم *عجل الله تعالی فرجه الشریف* قرار گیرد.

والسلام علیکم ورحمه الله و برکاته

تابستان ۱۳۸۵

فصل اوّل:

مباحث مقدماتی

در این فصل، به منظور ایجاد زمینه‌ی مناسب جهت بررسی در موضوع اصلی مورد بحث، ابتدا سعی می‌شود موضوع تا حدی تبیین شود و اهمیت و ضرورت پرداختن به آن بیان گردد. در گام بعد مروری اجمالی بر زندگانی آن حضرت صورت می‌گیرد.

اهمیت و ضرورت موضوع

مسئله‌ی ظهور یک انسان کامل و الهی، در همه‌ی ادیان به طور اعم و در اسلام به طور اخص از چنان تأکید و اهمیتی برخوردار است که حتی مفتیان درباری حجاز درباره‌ی منکر مهدویت حکم ارتداد جاری می‌کنند.

جهان در انتظار این ظهور است، در انتظار بیداری عمومی، در انتظار مدینه‌ای فاضله، در انتظار مرگ یک تاریخ و تولد تاریخی نوین. محرک تحقق این انتظار، عبارت است از بیداری یا آگاهی یا استشعار به عبارت روشن‌تر ایمان به اصالت ارزش‌ها.

برای ایجاد زمینه‌ی یک تحول بزرگ و تحقق یک تاریخ افتخار آمیز با نام ظهور، ضرورت دارد که :

الف) عوامل یأس و خود ناشناسی را شناسایی و نابود کرد.

ب) عوامل سازندهی آرمان‌ها و امیدها و انتظارها را بازیافت و به تاریخ سازان ارائه نمود و ارزش‌ها را شناخته و احیا نمود. در خصوص عوامل سازندهی آرمان‌ها و امیدها، آنچه که حایز اهمیت می‌باشد، اهداف و اعمال آن وجود مقدس در دوران ظهور است که در این رابطه احادیث و اشارات بسیاری از سوی فرق مختلف اسلامی، به عصر حاضر رسیده است و حاوی اطلاعات مختلفی از آراء و افکار مردم عصر و سرزمین‌هایی است که در معرض کشمکش‌های این انقلاب قرار می‌گیرند.

اندیشه‌ی پیروزی نهایی حق و صلح و عدالت بر نیروی باطل و ستیزه و ظلم، گسترش جهانی ایمان اسلامی، استقرار کامل و همه-جانبه‌ی ارزش‌های انسانی به وسیله شخصیتی مقدس و عالیقدر، اندیشه‌ای است که ریشه در قرآن مجید دارد. این قرآن کریم است که با قاطعیت تمام، پیروزی نهایی ایمان اسلامی^۱، غلبه‌ی قطعی صالحان و متقیان^۲، کوتاه شدن دست ستمکاران و جبّاران برای همیشه^۳ و آینده‌ی درخشان و سعادت‌مندان‌هی بشریت^۴ را نوید داده است. این اندیشه همواره موجب نگرانی دشمنان غربی و غیر غربی اسلام بوده است و آنان، به فعالیتهای تبلیغاتی گسترده‌ای، اعم از

۱- سوره توبه، آیه ۳۳ و سوره صف، آیه ۹.

۲- سوره انبیا، آیه ۱۰۵.

۳- سوره قصص، آیه ۵ و ۶.

۴- سوره اعراف، آیه ۱۲۸.

ساخت فیلم، بازی های کودکان در قالب CD و ... دست زده اند و از هر عنصر اطلاعاتی جهت ضربه زدن به این اندیشه استفاده می نمایند.

با توجه به مطالب فوق، فواید مهم حاصل از آگاهی نسبت به ویژگی های حکومت پس از ظهور به ترتیب زیر می باشد:

۱- شناخت بیشتر شخصیت امام *عجل الله تعالی فرجه الشریف* که باعث افزایش عشق و علاقه و ارادت افراد نسبت به آن حضرت می گردد.

۲- ارتقاء سطح آگاهی عمومی در راستای مقابله با تبلیغات استکبار جهانی.

۳- شناخت بیشتر ارزش ها و ضد ارزش ها که هم در پیشبرد کیفیت زندگی مؤثر می باشد و هم در جهت مبارزه با تهاجم فرهنگی.

۴- تلاش بیشتر و شوق و انگیزه وافرتر در راستای تعجیل در ظهور.

۵- تحمل آسان تر سختی ها و مصائب انتظار.

حکومت آن حضرت پس از ظهور، از ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و... قابل بررسی است و هر کدام از این ابعاد نیز در قالب های مختلف احادیث و روایات و نظرات اندیشمندان ادیان و مذاهب گوناگون قابل کنکاش و ارائه می باشد. نظر به وسعت ابعاد مختلف حکومتی آن حضرت، در این کتاب دو

بعد فرهنگی و اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته‌اند و پایه‌ی این نوشتار بر احادیث و روایات بنا گردیده است. امید می‌رود که در این مجموعه به این سؤال اساسی پاسخ داده شده باشد که "ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی حکومت امام عصر عجل الله تعالی فرجه شریف چگونه است؟" و این پاسخ بتواند در راستای ارتقای سطح آگاهی و به تبع آن بصیرت بیشتر، انگیزه‌ی قوی‌تر و تلاش چشمگیرتر در زمان انتظار مثمر ثمر واقع گردد.

مروری اجمالی بر زندگی امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

داستان تولد حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف نظیر سایر امور و مسایل آن حضرت، خالی از معجزه نیست. با نگاهی گذرا، تصویری از داستان میلاد مسعود آن حضرت به نمایش گذاشته می‌شود که از حدیثی ویژه از حضرت حکیمه خاتون، دختر امام جواد علیه السلام برگرفته شده است:

امام مهدی علیه السلام در شب جمعه، ۱۵ شعبان ۲۵۵ هجری لحظاتی چند قبل از طلوع فجر متولد شدند. مکان تولد ایشان در سامراء و در منزل امام حسن عسکری علیه السلام می‌باشد.

در حالی که آثار بارداری در نرجس همسر محترمه‌ی امام حسن عسکری علیه السلام دیده نمی‌شد، امام حسن علیه السلام فرمودند: «مولود مسعود، امشب قدم به این جهان خواهد نهاد.»

عمّه‌ی امام ، حکیمه خاتون که در آن جا حضور داشتند، به سخنان آن حضرت گوش فرادادند و تسلیم این گفتار شدند و دانستند که این امر معجزه است و شاید حکمت در این باشد، زیرا که مزدوران اطلاعاتی حکومت عباسی به شدت در جستجوی هر زن حامله و هر نوزادی بودند. بدیهی است چنان که از این امر آگاهی پیدا می نمودند، اقدام به قتل نرجس یا قتل نوزاد شیرخواره‌ی او می کردند.

«اما خداوند نمی پذیرد جز این که نور خود را به کمال و

تمام برساند گرچه کافران نخواهند و اکراه داشته باشند.»^۱

در لحظاتی قبل از طلوع فجر اتفاقی افتاد که به گفته‌ی حکیمه خاتون: «چیزی متوجه نشدم، مگر هنگامی که نوزاد با هفت موضع سجود در حالت سجده بر روی زمین اتاق قرار داشت.» امام حسن عسکری علیه السلام نوزاد را گرفتند و زبان خود را در کام او قرار دادند و دستشان را بر چشم و اعضا و جوارح نوزاد کشیدند. پس آن حضرت به فرزند خود فرمودند: پسر من سخن بگو!

نوزاد شروع به سخن گفتن نمود و فرمود:

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ»

سپس نام تمام ائمه را بر زبان آورد و بر آنان یکی پس از دیگری درود فرستاد تا این که نام پدر خود را بر زبان آورد و سپس

ساکت شد.^۱

حضرت حکیمه خاتون می گوید: تنها یک روز پس از تولد بر امام عسکری علیه السلام وارد شدم. نوزاد را نزد او نیافتم. به او عرض کردم: کجاست سرور و آقای من؟

امام علیه السلام فرمود:

«او را به خداوند سپردیم. همان سان که مادر موسی علیه السلام، موسی را به خدایش سپرد، ما نیز او را به خدا تسلیم نمودیم.»

پس از یک هفته و یا به قولی چهل روز مولود مسعود تازه به دنیا آمده، صحیح و سالم به خانه‌ی خود بازگشت. پس از یک غیبت بسیار کوتاه، برای بار دوم پدرش او را فراخواند و همان اعمال گذشته را در مورد او انجام داد و سپس به وی فرمود: سخن بگو! نوزاد برای بار دوم همان عبارات قبلی را تکرار فرمود و این آیه را نیز به سخنان خود افزود:

﴿وَأَنْ تَرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ وَتُؤْمِنُ بِاللَّهِمَّ فِي الْأَرْضِ وَتُؤْتِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ﴾
 «اراده‌ی ما بر این قرار گرفته است که به مستضعفین نعمت بخشیم و آنها را پیشوایان و وارثین روی زمین قرار دهیم.

حکومتشان را پابرجا سازیم و به فرعون و هامان و لشکریان

آنها، آنچه را بیم داشتند از این گروه نشان دهیم.^۱

مولود مسعود با سرعت شگفت انگیزی رشد و نمو کرد و این

امر باعث گردید تا همه شگفت زده شوند.

در ساعات نخستین تنها سه تن از تولد حضرتش با خبر

می شوند که عبارت بودند از : امام حسن عسکری علیه السلام، نرجس

خاتون علیها السلام و حکیمه خاتون علیها السلام. سپس این خبر از حدّ

تجاوز نمود و به گوش برخی از شیعیان مخلص و به مناطق

دوردست ، دورتر از شهر سامرا، یعنی شهر قم رسید.

درست است که میلاد آن حضرت امری بسیار پنهان و سری

بوده است؛ اما این امر به همان حالت باقی نماند و در تمام

کشورهایی که شیعیان در آن سکونت داشتند منتشر گردید و این

چیزی بود که خلیفه‌ی عباسی را واداشت تا پس از شهادت امام

حسن عسکری علیه السلام در جستجوی حضرت مهدی عجل الله تعالی

فرجه الشریف برآید.

امام حسن عسکری علیه السلام در سال ۲۶۰ هجری، شهید شدند.

براین اساس ، منصب امامت به فرزندش حضرت مهدی عجل الله

تعالی فرجه الشریف که در آن هنگام پنج سال سن داشتند، انتقال یافت.

آن حضرت زمام امور منصب جدید خود را پس از کنار گذاشتن

عمویشان جعفر که سعی داشت بر بدن امام حسن عسکری علیه

السلام نماز بگذارد، به دست گرفتند و نماز را بر بدن پدر خویش اقامه نمودند. چرا که:

”الامام لا یصلی علیه الا الامام“، بر امام جز امام نماز نمی گذارد. بنابراین مسأله تنها اقامه‌ی نماز نبود بلکه نماز بود و سپس امامت.

این خبر و خبرهای دیگر به گوش مقامات حکومتی وقت رسید و مأموران امنیتی گروهی مسلح از مأموران خود را برای دستگیری حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* فرستادند؛ اما بی فایده بود؛ چرا که تمام ترفندهای دشمن در جهت بازداشت آن حضرت نقش بر آب شده بود و در حال هجوم مأمورین دولتی به منزل امام حسن عسکری *علیه السلام*، حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* وارد سردابی شده و از انظار غایب شدند.

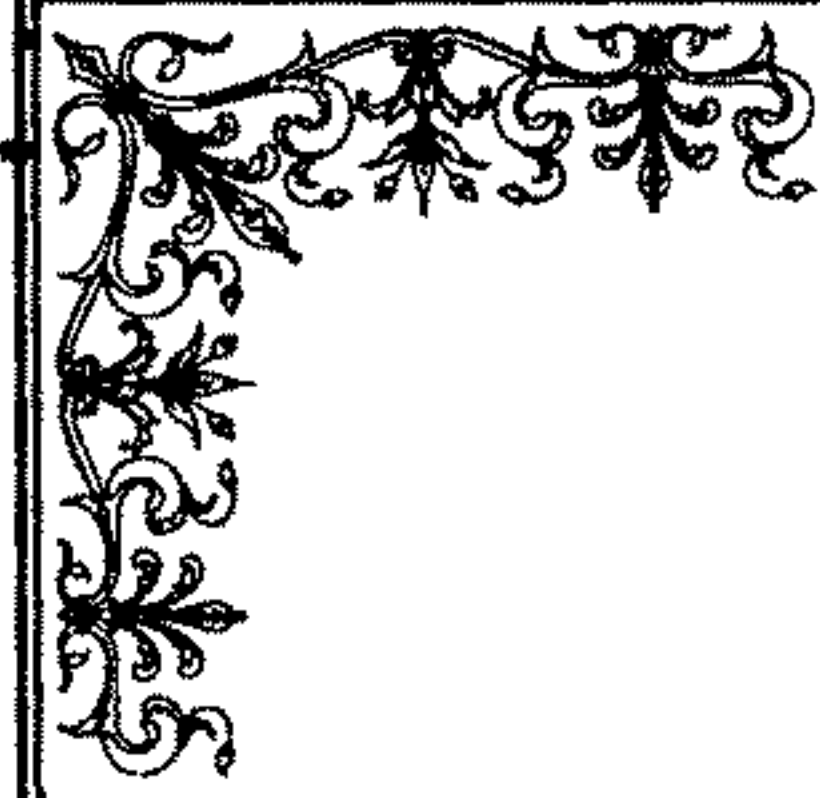
حضرت هنگام غیبت از انظار مردم در سرداب معروف به ”سرداب غیبت“ پنج سال سن داشته‌اند.

شیعیان قم، نمایندگان را به طور پنهانی به شهر سامراء گسیل داشتند و این هیأت نمایندگی با حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* اندکی قبل از اینکه به پس پرده برود، ملاقات کرد. پس از آن، ارتباط شیعیان با امام *علیه السلام* برای مدتی قطع شد؛ اما طولی نکشید که این ارتباط برای بار دیگر از طریق سفیر اوّل حضرت، ”عثمان بن سعید“ برقرار شد. لکن این بار ملاقات و ارتباط در بغداد صورت گرفت، نه در سامراء. این ارتباط ها به طور مستقیم

صورت نمی‌گرفت، بلکه توسط شخصی معین انجام می‌گرفت و هنگامی که این شخص وفات می‌یافت، شخص دیگری جانشین وی می‌شد. این افراد به نام " نایب خاص امام " معروف بودند.

تداوم این گونه تماس‌ها تا سال ۳۲۹ هجری یا ۷۴ سال پس از تولد حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* استمرار یافت. این غیبت، صغری نام گرفت و حضرتش از انظار پنهان بود. نواب و نمایندگان آن حضرت در این مدت، چهار نفر به ترتیب زیر بودند: عثمان بن سعید، محمد بن عثمان، حسین بن روح، علی بن محمد سمري.

پس از رحلت نماینده‌ی چهارم امام *علیه السلام* در سال ۳۲۹ هجری، زمان " غیبت کبری " آغاز شد. این آغاز دوران طولانی پنهان شدن آن خورشید درخشان بود که تا کنون، ۱۰۹۷ سال به طول انجامید. و هیچ کس نمی‌داند که تا چه زمانی ادامه خواهد یافت.

فصل دوّم:

ویژگی‌های فرهنگی

فرهنگ هر ملت آمیخته با رگ و پوست آن ملت بوده و از اجزای جدایی ناپذیر موجودیت هر قوم می‌باشد. شاید بهتر باشد این‌گونه مطرح شود که اولین نمود از هر ملتی، ویژگی‌های فرهنگی آن می‌باشد. در این فصل، ویژگی‌های فرهنگی حکومت امام عصر *عجل الله تعالی فرجه الشریف* مورد بررسی قرار می‌گیرد و از آنجا که فرهنگ را با مؤلفه‌های متفاوتی می‌توان بیان نمود، در این جا موارد مذهب، اخلاق و دانش مورد بررسی قرار می‌گیرند.

مذهب

از ویژگی‌های ممتاز و بی‌نظیر جامعه‌ی موعود جهانی، این است که همگان در آن موحد بوده و خدا را به یگانگی پرستش می‌کنند و شریکی برای او قرار نمی‌دهند. او را بی‌شریک، بی‌نظیر، واحد و یگانه می‌شناسند (تصحیح رابطه‌ی فرد با خدا). این یک امتیاز بزرگ است که در دولت مهدوی، همه مفتخر به آن هستند و حق را می‌پرستند. در نتیجه توحید ناب و خالص و پاک از هر شائبه‌ی شرک، حاکم می‌شود. مشکلی که در طول تاریخ - به خصوص در عصر حاضر - گریبانگیر جوامع است الحاد، شرک و تحریف دین می‌باشد. این کاستی خود موجب اختلافات، جنگ‌ها، هواپرستی‌ها

و انحرافات بسیار و باعث دور شدن از هدف و غایت اصلی زندگی (تقرّب و نزدیکی به خدا) است و پیامدهای سوئی بر رشد و بالندگی انسان‌ها و افول معنویت داشته است.

براین اساس از برکات و ثمرات جاودان دولت حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* ریشه‌کن شدن بی‌دینی والحاد، اختلاف در دین، شرک و دین‌ستیزی و حاکمیت توحید و یکتاپرستی و گسترش و فراگیری دین مبین اسلام و آموزه‌های حیات‌بخش و انسان‌ساز آن است. ثمره‌ی حاکمیت اسلام تحقق جامعه‌ی دینی و راهبری دین در رفتارها و گفتارهاست.

الف- برجیده شدن پرستش بت‌ها و گسترش یکتاپرستی:

چندین هزار سال است که بشر به خاطر چشم‌پوشی و زیر پا نهادن ندای فطرت، سرشت خداپرستی خویش را با زنگارهای جهل و نادرستی پوشانیده است و به جای کرنش در بارگاه قدس خداوند، در برابر نابکاران سر تسلیم فرود آورده و به جای رو نهادن به باب عطوفت و مهر ایزدی، در برابر هر آزمندی دست طمع دراز کرده و به جای نیوشیدن فرمان جان‌فزای حضرت کردگار، طوق عبودیت خویش را به دست هر تبهکاری داده است. ولی خدای متعال وعده فرموده است که در آینده‌ی جهان، این انسان سرگشته و حیران، دوباره به سوی حضرت حق باز گردد و

ندای عقل و وجدان را به گوش جان شنود و با سفیر الهی همسو شود:

«خداوند به آنانی از شما که ایمان آورده و نیکی‌ها را به جا می‌آورند وعده فرموده که ایشان را در زمین، جانشینان خویش قرار دهد؛ همچنان که پیشینیان از ایشان را جانشین گردانید و آیینی که برای ایشان پسندیده است ریشه دار و پایدار سازد. او پس از ترس آنها، آرامش و امنیت را برایشان برقرار می‌سازد، آنچنان که تنها مرا می‌پرستند و برای من چیزی را شریک نخواهند ساخت.»^۱

خداوند چنین اراده فرموده است که در آینده جهان، آیین برگزیده‌اش - که اعلام شده‌ی حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله وسلم به جهانیان است - دین زمینیان و آسمان گردد و ندای «أَشْهَدُ أَنْ عَلِيًّا وَكَلِيَّ اللهُ» در کنار شهادت به وحدانیت ایزد منان و رسالت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم در همه‌ی گلدسته‌های جهان طنین انداز شود.

مفضل بن عمر گوید: از امام صادق علیه السلام (توضیح) این سخن خدای متعال را خواستم که (در قرآن) می‌فرماید: «لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ» (تا او را بر همه‌ی ادیان چیره کند). آیا رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم بر تمام ادیان چیره نشد؟ آن حضرت فرمودند:

«ای مفضل! اگر رسول خدا می‌خواست بر همه‌ی ادیان چیره می‌شد، دیگر نه زردشتی‌گری بود و نه یهودیت، نه صابئیان و نه مسیحیت، نه فرقه‌گری و نه اختلاف و نه شک و نه شرک و نه بت پرستی و نه بت و نه لات و نه عزّی و نه خورشیدپرستان و نه ماه‌پرستان و نه ستاره‌پرستان و نه آتش‌پرستان و نه سنگ‌پرستان، سخن خدا در روز قیام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* است.»^۱

امام باقر علیه السلام فرمودند:

«هرگاه قائم ما قیام کند، دست مبارک خویش را بر سر بندگان قرار می‌دهد و به موجب آن عقل‌های ایشان متمرکز می‌شود و اخلاقشان کامل می‌گردد، خداوند عزّو جلّ به وسیله‌ی او دین خود را بر تمام راه‌ها و روش‌ها چیره می‌گرداند، گرچه مشرکان ناخوش دارند... پس در زمین معبودی جز خدای عزّو جلّ نخواهد ماند و شکل‌ها و بت‌های صورتگری شده و ... جملگی به آتش خواهند سوخت.»^۲

امام صادق علیه السلام نیز فرمودند:

«به خدایی که جانم در قبضه‌ی قدرت اوست، هیچ آبادی نخواهد ماند، مگر آنکه در آنجا هر صبحگاهان و شامگاهان

۱ - مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۵۳ ص ۴.

۲ - کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ترجمه سید جواد مصطفوی، ج ۱، ص ۲۹.

به یکتایی خداوند و به رسالت حضرت محمد صلی الله علیه و آله وسلم شهادت داده خواهد شد.^۱

«هنگامی که قائم خروج می‌کند، اسلام را بر یهود، مسیحیان، صابئین، بی‌دینان، مرتدان و کافران در شرق و غرب زمین عرضه می‌دارد. پس اگر کسی به علاقه اسلام آورد او را به نماز و زکات و آنچه در اسلام هست امر می‌کند؛ اما اگر مسلمان نشد، گردن او را می‌زند تا در دنیا کسی نباشد که خدا را به وحدانیت شناسد.»^۲

شیخ مؤمن شبلنجی شافعی، محدث سنی این روایت را از امام محمد باقر علیه السلام نقل می‌کند که فرمودند:

«... (چون مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف قیام کند) هیچ یهودی و مسیحی و پرستشگر غیر خدای متعال باقی نمی‌ماند، مگر اینکه به او ایمان می‌آورد و او را تصدیق می‌کند و تمام جهان یک ملت واحد می‌شوند و آن ملت اسلام است و هر معبودی غیر خدای در زمین باشد، آتشی از آسمان فرود می‌آید و آن را می‌سوزاند.»^۳

در عصر اوست که مردمان گروه گروه به اسلام روی می‌آورند. در روزگار اوست که سدهای برپا شده‌ی فرا راه حق، شکسته می‌شود و در آن هنگام است که نیکوکرداران از زشت سیرتان باز

۱- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۴.

۲- همان منبع، ج ۵۳، ص ۴.

۳- منبع پیشین، ج ۵۲، ص ۳۴۰.

شناخته می‌شوند. عصر قیام او زمان در هم پیچیده شدن طومار همه‌ی تبهکاران و هنگام برچیده شدن بساط همه‌ی دورویان و پایان حیات همه‌ی ستمکاران است.

طبیعی است اگر انسان با تعجب از خود سؤال کند، چگونه حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* خواهد توانست اسلام را در میان ملت‌های غیر مسلمان گسترش دهد، با آنکه آنها در زندگی مادی غوطه‌ورند و از ایمان و ارزش‌های معنوی به دورند و نسبت به اسلام و مسلمانان بدبین هستند؟ ولی باید به عوامل فراوان اعتقادی، سیاسی و اقتصادی نهضت ظهور حضرت توجه گردد، از آن جمله اینکه ملت‌های جهان زندگی مادی و فاقد دین را تجربه نموده و خلأ موجود آن و عدم پاسخگویی آن را به وجدان انسان و انسانیت، گوئیا با دست خود لمس کرده‌اند.

از جمله عوامل، اینکه اسلام دین فطری است و اگر زمامداران طاغوتی بگذارند نور اسلام به واسطه حجّت خداوند تعالی و مؤمنان راستین به ملت‌ها برسد، مجذوب نور آن شده و گروه گروه به اسلام می‌پیوندند. عامل دیگر پدید آمدن نشانه‌ها و معجزاتی است که توسط حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* برای ملل جهان به وجود می‌آید و از بارزترین آنها ندای آسمانی است. عامل دیگر، فرود آمدن مسیح *علیه السلام* است و نشانه‌ها و معجزاتی که خداوند به دست با کفایت او برای ملت‌های غرب و مردم دنیا آشکار می‌سازد؛ بلکه ظاهراً نقش و فعالیت حضرت مسیح *علیه*

السلام اساساً بین غربی‌هاست و طبعاً ملل غربی و فرمانروایان آنها در آغاز به سبب وجود او مسرور شده و همه به او ایمان می‌آورند. از دیگر عوامل، جنبه‌ی اقتصادی است که امکانات و وسایل رفاه به دست حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* به سود جهان اسلام به صورت مناسب تحوّل می‌پذیرد و به گفته‌ی روایات مسلمانان در عصر او آن چنان از وفور نعمت برخوردار می‌شوند که در تاریخ جهان و ملت‌ها بی‌سابقه است و در مقابل آن، بحران‌های اقتصادی و سیاسی در کشورهای غیر اسلامی به وجود می‌آید. بدیهی است چنین اوضاع و شرایطی تأثیر فراوانی بر ملت‌های غربی خواهد گذاشت.

ب- ارائه‌ی اسلام اصیل:

در عصر "پیشاظهر" چالش‌ها و مشکلات فراوانی فراروی دین قرار دارد:

اول: احکام و معارف فراوانی از مجموعه‌ی فرهنگ اسلام، در گذشته به علی (مانند پایین بودن سطح فرهنگ مردم و یا نبودن زمینه‌ی آن) بیان نشده است.

دوم: تعالیم و احکامی از قرآن و احکام اسلام فراموش شده و از یادها رفته است و برای مسلمانان ناآشناست.

سوّم: اصول و احکام فراوانی دچار تحریف و دگرگونی معنوی یا موضوعی گشته است و امام آنها را مطابق اسلام اصیل دیگر باره مطرح می‌کند.

بر این اساس در روایات آمده است:

«هنگامی که قائم صجّل الله تعالی فرجه الشریف قیام کند، امری جدید می‌آورد چنان که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در آغاز اسلام به امری جدید دعوت کرد.»^۱

«هنگامی که قائم صجّل الله تعالی فرجه الشریف خروج کند امر تازه، کتاب تازه، روش تازه و داوری تازه با خود خواهد آورد.»^۲

روشن است که کتاب تازه به معنای قرآن جدید نیست؛ بلکه آن حضرت اهداف و برنامه‌های اصیل قرآن را بیان خواهد کرد و تفسیر واقعی آیات را بیان خواهد نمود.

ج- آوردن احکام مخصوص:

از ویژگی‌های دولت مهدوی، آوردن احکام مخصوص است که تا عهد آن حضرت ظاهر و اجرا نشده است. چنانکه در خصال روایت است از امام صادق علیه السلام و امام کاظم علیه السلام که فرمودند:

۱- مفید، محمد بن محمد، الارشاد، ص ۳۶۴.

۲- کارگر، رحیم، آینده جهان، ص ۳۲۶، به نقل از: حرّ عاملی، محمد بن حسن، اثبات الهداة، ج ۳، ص ۵۴۰.

«هرگاه قائم ما قیام کند، سه حکم می‌کند، که احدی قبل از او نکرده است. پیرمرد زناکار را می‌کشد، مانع زکات را می‌کشد و برادر را از برادرش در عالم ذر میراث می‌دهد، یعنی هر دو نفری که در آنجا، میانشان عقد اخوت بسته شد، در اینجا از یکدیگر میراث می‌برند.»^۱

اخلاق

حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* اهداف، برنامه‌ها و عملکردی کامل و همه‌جانبه دارد و در تمامی زمینه‌ها و ابعاد زندگی مادی و معنوی انسان تأثیر می‌گذارد؛ اما مهم‌ترین و بنیادی‌ترین کار ویژه‌ی او و سمت و سوی این فعالیت‌ها و کارکردها، تأمین سعادت واقعی مردم در رساندن جامعه به خیرات و فضایل و تلاش در رشد و بالندگی اخلاقی و معنوی انسان‌هاست.

قیام حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* و تشکیل دولت جهانی - پس از رفع ریشه‌ی ستم‌ها، فسادها، و ناراستی‌ها - برای پرورش و تربیت انسان‌ها و تزکیه و تهذیب نفوس و تتمیم مکارم اخلاقی است. بدین ترتیب فرهنگ، علم، دین، سیاست، اقتصاد، صنعت، حکومت و ... همه به نوعی در راستای تربیت اخلاقی و رشد و بالندگی معنوی انسان‌ها برای تقرّب به خدا و حصول به سعادت جاویدان است.

۱- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۰۹.

کمبود این امر در عصر ظهور و نیاز واقعی انسان‌ها به تغییر در رفتار و منش اخلاقی خود - به علت کثرت فساد و انحراف - به شدت احساس می‌شود. بر این اساس بایسته‌ترین و مهم‌ترین برنامه و کار ویژه‌ی دولت امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* رشد تربیتی، احیای نفوس مرده و تکامل روحی و معنوی انسان‌هاست. در دولت کریمه‌ی مهدوی روح و روان مردم تربیت می‌شود و صفات پست و ناپسند روحی و باطنی انسان‌ها از بین می‌رود. این برنامه در دو محور اساسی پیگیری می‌شود:

۱- ریشه‌کنی رذایل و ناراستی‌های اخلاقی:

الف- مبارزه با هوای نفسانی:

در نهج البلاغه آمده است:

« (مهدی علیه السلام مردمی را که از مسیر نورانی انبیا منحرف شده و) از هوا پیروی می‌کنند، به سوی هدایت برمی‌گرداند، در آن هنگام که آن مردم، هدایت را به هوا و هوس خود ارجاع می‌نمایند.»^۱

هوا و هوس و تمایلات حیوانی - که ملاک و محور رشد و کمال قرار گرفته بود - به وسیله‌ی آن حجّت برگزیده‌ی ربّانی، بطلان و سقوط خود را آشکار می‌سازد و قدرت بی‌رنگ ساختن

۱- نهج البلاغه، خطبه ۱۳۸.

رشد و کمال - که هدف اعلاى حیات بشرى است - را از دست مى‌دهد.

او برای به ثمر رساندن تلاش‌های پیشتازان ربّانى، تاریکی‌های شدیدتر از ظلمات دوران جاهلیت را، از فضای ننگ آلود تاریخ زدوده و طعم تاریخ انسانیت را برای مردم جوامع، قابل دریافت خواهد فرمود. در این روزگار است که حیات انسان‌ها جوانه می‌زند و این انسان کامل است که ماهیت هوای نفس و مختصات آن را و نیز ماهیت هدایت و لوازم و صفات آن را به همه‌ی انسان‌ها می‌شناساند و طرق تقویت اراده را برای مردم تعلیم می‌نماید تا آنجا که مردم حیات خود را در هدایت و کمال ببینند و مرگ خود را در هوی و هوس.

در چنین روزگاری است که احدی از آدمیان به فکر تفسیر و توجیه هواهای نفسانی خود نخواهد افتاد و نخواهد گفت: حیات یعنی لذت حیوانی من!

ب- از بین بردن زشتی‌ها و رذایل اخلاقی:

«همه‌ی خیرها در آن زمان است که مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف قیام می‌کند و همه‌ی زشتی‌ها را از میان بر می‌دارد.»^۱

۱- کارگر، رحیم، آینده‌ی جهان، ص ۱۳۴، به نقل از: نعمانی، محمد بن ابراهیم، الغیبه،

ج- نهی از منکرات:

«دنيا پایان نمی‌یابد تا اینکه خدای عزوجل، مردی از ما اهل بیت را برمی‌انگیزد. او به کتاب خدا عمل می‌کند و زشتی در شما نمی‌بیند، مگر اینکه از آن نهی می‌کند.»^۱

د- از بین بردن کینه‌ها و دشمنی‌ها:

«اگر قائم ما قیام کند... کینه‌ها و دشمنی‌ها از سینه‌ها بیرون می‌رود.»^۱

کینه‌توزی، سرشت شیطانی و غیرانسانی است و زمینه‌ی بیشترین ناسازگاری‌های اجتماعی همین سرشت است که از نابخردی و پایین بودن سطح فرهنگ انسانی سرچشمه می‌گیرد. با رشد تربیت و تکامل عقل، کینه به محبت و دوستی تبدیل می‌شود و روابط اجتماعی بر اصل انسان‌دوستی و نوع‌خواهی استوار می‌گردد و محبت در سطح جامعه‌ی بشری گسترش می‌یابد.

ه- مداوای کوری، کری و گنگی (عدم فهم و شناخت درست):

«... بدانید اگر شما از منجی شرق، پیروی کنید، او شما را به راه و روش پیامبر راهنمایی می‌کند و از کوری و کری و گنگی نجات می‌دهد.»^۲

۱- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۲۷۶.

۲- منبع پیشین، ص ۳۱۶.

روشن است که منظور از درمان کوری ، کوری و گنگی مداوای روحی است که در نتیجه‌ی آن چشم و گوش و زبان و روحشان گشوده می‌شود و بدون مانع و سرگشتگی، روش درست زندگی را کشف می‌کنند و مسئولیت‌ها و تعهدهای اجتماعی و فردی خویش را نیک می‌شناسند و راه را از بیراهه، تمیز می‌دهند.

و- از بین بردن روحیه‌ی آزمندی و طمع:

هر اندازه انسان به نیازهای واقعی خود توجه کند و از عزت نفس و استغنائی روحی برخوردار باشد به مسائل مادی کمتر توجه نشان می‌دهد و مال و ثروت برای او - جز استفاده مناسب و به اندازه‌ی نیاز - معنای دیگری ندارد. بر این اساس امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* ابتدا به سیرت و فطرت انسان‌ها توجه می‌کند و با ولایت تکوینی خود و هدایت‌ها و ارشادات فراوان بر دانش، معنویت و خردورزی آنان می‌افزاید. در نتیجه چشم بصیرت بین مردم باز شده و روحیه‌ی بی‌نیازی، استغنا و سیرت الهی آنان شکوفا می‌گردد.

ز- جلوگیری از معصیت و گناه:

«خدای در زمین معصیت نشود و حدود الهی میان مردم اجرا گردد...»^۱

۲- تربیت و ترمیم مکارم اخلاقی

در جامعه‌ی آرمانی اسلام، که در عصر ظهور تحقق می‌یابد، تنها سخن از آسایش تن و وفور ثروت و رفاه مادی نیست؛ بلکه در این جامعه انسان موجودی است دارای ابعاد مختلف که تکامل و رشد او، در گرو رشد متوازن تمامی آن ابعاد است. تربیت و پرورش روح انسان‌ها و توجه به اخلاق و فضایل معنوی که از اساسی‌ترین برنامه‌های ظهور است در همین راستا معنا می‌یابد. در جامعه‌ی تحت رهبری امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* انسان‌های صالح تربیت می‌یابند تا جامعه‌ای آرمانی و صالح بنا نهند. انسان‌ها علاوه بر دستیابی به غنای مالی از غنای قلبی و روحی نیز بهره‌مند می‌شوند و در کنار اتمام نعمت و وفور ثروت، به اکمال اخلاق و فضیلت‌های انسانی نیز راه می‌یابند.

الف- تکمیل و تقویت اخلاق:

«هنگامی که قائم ما قیام کند، دستش را بر سر بندگان می‌گذارد و عقول آنها را متمرکز ساخته و اخلاقشان را به

۱- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۷.

کمال می‌رساند.^۱

این کارکرد ضروری‌ترین و مؤثرترین اقدامی است که یک دولت برای رشد و بالندگی جوامع و هدایت و ارشاد آنها به سوی نیکی‌ها و فضایل می‌تواند انجام دهد و این دولت اخلاقی امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است که به تمام و کمال آن را به سامان می‌رساند.

ب- دعوت به سنت و سیره‌ی پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم:

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم درباره اقدامات فرهنگی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف می‌فرماید:

«مردم را به اطاعت من و دین من وادار می‌کند و به قرآن دعوتشان می‌نماید.»^۲

«هیچ بدعتی نمی‌ماند که آن را از بین می‌برد و هیچ سنتی نمی‌ماند مگر اینکه آن را برپا می‌دارد.»^۳

ج- امر به معروف و نیکی‌ها:

«پیامبر و وصی او و قائم (هنگامی که قائم قیام کند) مردم را امر به معروف و نهی از منکر می‌کنند.»^۴

۱- منبع پیشین، ج ۵۲، ص ۳۳۶.

۲- طبرسی، فضل بن حسن، اعلام الوری باعلام الهدی، ص ۴۲۵.

۳- حرّ عاملی، محمد بن حسن، وسایل الشیعه، ج ۲۵، ص ۴۳۶.

۴- کارگر، رحیم، آینده جهان، ص ۳۱۶، به نقل از حسینی، شرف الدین، تاویل الایات الظاهره، ص ۱۸۵.

«... از اخبار آسمان و زمین و حلال و حرام خدا، شما را مطلع می‌سازد.»^۱

د- تربیت در پرتو حکمت:

«به همه‌ی مردم، حکمت و دانش پیاموزند.»^۲

از این روایت بر می‌آید که حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف که می‌خواهند همه‌ی اجتماع بشری را اصلاح فرمایند و جامعه‌ای انسانی و اسلامی به تمام معنا، ایجاد نمایند؛ از وسایل تربیتی به طور کامل استفاده می‌کند و از طریق این وسایل، تعلیمات مربوط به تربیت درست و الهی گونه را صادر می‌فرماید. در همه جا تعلیمات اسلامی، در اولویت خواهد بود و مردم با حکمت و دانایی، به اصلاح رفتار و کردار خود خواهند پرداخت.

ه- اخذ پیمان نامه از کارگزاران:

یکی از اقدامات و برنامه‌های مهم حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف در آغاز ظهور اخذ پیمان و بیعت اخلاقی از اصحاب و یارانش است. این پیمان‌نامه‌ی اخلاقی، نشانگر رویکرد و کارویژه‌ی اخلاقی دولت آن حضرت و مشخص کردن خط و مشی و برنامه‌های آتی آن است. این پیمان و بیعت بر سر اصولی است که راه و

۱- طوسی، محمد بن حسن، الفیبه، ص ۱۰۱.

۲- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۵۲.

رسم و شیوه‌ی امام را در حکومت تبیین می‌کند مانند احترام، ارزش و حقوق انسان، دوری از ظلم، احتکار و فساد، دعوت به ساده‌زیستی، عدالت‌گستری و ...

این پیمان‌نامه در دو محور قابل تبیین است:

۱- پای‌بندی به فضایل اخلاقی. فضایل و مکارم اخلاقی مورد تأیید امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* عبارت است از: طهارت و پاکی، امر به معروف و نهی از منکر، زهد و پارسایی، تواضع و فروتنی، جهاد و قناعت.

۲- دوری از رذایل و کژی‌های اخلاقی. مفسد و ناهنجاری‌های مورد نهی حضرت که عبارتند از: دزدی، زنا، هتاکی، قتل، آبروریزی، تجاوز، احتکار، گواهی دروغ، شرب خمر، دنیا دوستی و چپاولگری.

از این انگاره بدست می‌آید که دولت دینی - چه در حال و چه در آینده - باید یکایک این مفسد و ناراستی‌های اخلاقی را مورد توجه قرار دهد و در ریشه‌کنی آنها و ترویج فضایل اخلاقی کوشا باشد. از طرفی خود مردم نیز باید برای رویارویی و استقبال از دولت اخلاقی امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* آماده باشند.

کسی که دوست دارد از یاران قائم باشد، باید در انتظار ظهور باشد و اعمالش بر اساس تقوا، پاکی و اخلاق نیک باشد.

دانش

خدای متعال در دولت حقّهی آل محمد صلی الله علیه و آله وسلم دریا‌های بیکران از دانش‌های درونی و فطری را به روی بشر باز خواهد فرمود و انسان‌ها به مقاماتی بالا و والا نایل خواهند شد. از امام باقر علیه السلام نقل شده است که فرمودند:

«هرگاه قائم ما قیام نمود، دست خود را روی سر مردم می‌گذارد و بدان وسیله عقل‌های آنان جمع می‌شود و افکارشان کامل می‌گردد.»^۱

در عصر طلایی ظهور، از نظر ارتباطات صوتی و تصویری در جهان، تغییرات خاصی صورت می‌پذیرد. در آن دوران نه تنها شیعیان تصویر آن حضرت را ملاحظه می‌کنند، بلکه یاران آن حضرت - در هر جای عالم که باشند - بدن مبارک حضرتش را می‌بینند و همان بهره‌ای را که اطرافیان از او می‌برند، خواهند برد. امام صادق علیه السلام فرمودند:

«قائم ما آن گاه که قیام کند، خداوند چنان نیرو به گوش‌ها و دیدگان شیعیان ما می‌دهد که میان آنها و قائم ما، پیک نخواهد بود. سپس قائم ما با آنها صحبت می‌کند و آنها هم صدای او را می‌شنوند و به وی نگاه می‌کنند، در حالی که او در محلّ خودش می‌باشد.»^۲

۱- سلیمان، کامل، یوم الخلاص، ص ۳۷۶.

۲- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۶.

ابن سکان گوید: از حضرت امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود:

«در زمان دولت قائم، یک فرد با ایمان که در مشرق باشد برادرش را در مغرب می‌بیند و آن کس که در مغرب می‌باشد، برادرش را که در مشرق است، می‌بیند.»^۱

آنچه از دانش در عصر همه‌ی پیامبران - حتی در عصر اسلام توسط پیغمبر اسلام و اوصیای گرامی‌اش - آشکار شده، تنها دو حرف از دانش است. در دوران حکومت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف بیست و پنج حرف دیگر، از بیست و هفت حرف دانش، آشکار خواهد شد که در گذشته‌ی تاریخ سابقه نداشته است و آن حضرت از نوامیس طبیعی، چیزهایی را ظهر می‌فرماید که اصلاً در اندیشه‌ی بشر جای ندارد. امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

«علم، بیست و هفت حرف است. تمام آنچه پیغمبران آورده- اند دو حرف است و مردم هم تا کنون بیش از آن دو حرف را ندانسته‌اند. پس زمانی که قائم ما قیام کند، بیست و پنج حرف دیگر را بیرون می‌آورد و آن را در میان مردم منتشر می‌سازد و آن دو حرف را هم به آنها ضمیمه می‌نماید، تا آنکه بیست و هفت حرف (علم) را منتشر می‌کند.»^۲

۱- منبع پیشین، ص ۳۹۱.

۲- همان منبع، ص ۳۳۶.

آن حضرت، تمام دشواری‌های دانش‌های آشکار شده توسط انبیا و اوصیای انبیا را حلّ و آسان می‌کند و گره از روی همه‌ی پنهانی‌های علمی و مجهولات برمی‌دارد. امیرالمؤمنین علیه السلام در ضمن سفارش‌هایی به جناب کمیل بن زیاد می‌فرمایند:

«... ای کمیل بن زیاد... و هیچ سرّی نیست مگر آنکه قائم علیه السلام آن را پایان می‌دهد.»^۱

یاران آن حضرت، در مسجد کوفه، خیمه‌ها می‌زنند و حقایق قرآن را - آن چنان که نازل شده است - برای مردم بیان می‌کنند. در آن دوران دیگر از اختلاف نظرها خبری نیست. دیگر جایی برای تناقض گویان نخواهد بود. همه یک گونه سخن می‌گویند و همه به ژرفای حقایق اسلامی، بدون حیرت و جهل، راه می‌یابند.

جاهلان دانشمند نما، بر همگان آشکار می‌گردند و باتلاق‌های برکه نما، رسوا می‌شوند.

از سرچشمه‌ی زلال حقایق، روده‌هایی پاکیزه به کشتزارهای جان انسان‌ها جاری می‌گردد و از اقیانوس مواج حقایق علوی، برکه‌های خوش گوار دانش در اختیار جهانیان قرار می‌گیرد.

جابر از امام باقر علیه السلام نقل می‌کند که آن حضرت فرمودند:

«هرگاه قائم آل محمد صلی الله علیه و آله وسلم قیام کند، خیمه-

هایی نصب می‌کند برای کسانی که قرآن را همان طور که

۱- علم الهدی، م ب، کمال هستی در عصر ظهور، ترجمه دکتر جلال برنجیان، ص ۱۰۸.

به نقل از مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۷۷، ص ۲۶۹.

نازل شده به مردم تعلیم کنند و در آن روز مشکل‌ترین کارها برای حافظان قرآن است؛ زیرا آن را از نظر جمع آوری و ترکیب، مخالف وضع فعلی می‌بینند.^۱

«وقتی قائم ما قیام کند و سخنگوی ما سخن بگوید، قرآن و احکام دین را همان گونه که بر پیامبر نازل شده است از نو به شما می‌آموزد.»^۲

از حضرت امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمودند:

«گویا من شیعیان علی علیه السلام را می‌بینم که در دست ایشان قرآنی است و مردم را قرآن می‌آموزند.»^۳

محمد بن جعفر از پدر گرامی خود نقل می‌کند که آن حضرت فرمود:

«هر گاه قائم علیه السلام قیام کند، در سراسر زمین، در هر سرزمینی مردی را می‌فرستد و به او می‌گوید: فرمان در کف دست توست. پس هرگاه چیزی بر تو وارد شد که آن را نمی‌فهمیدی و حکم قضاوتی را در آن نمی‌دانستی، پس به کف دست خود بنگر و بدانچه در آن است عمل کن...»^۴

خلاصه‌ی کلام آنکه خدای متعال به دست توانای حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف تمام زمین را از علم و دانش آکنده

۱- مفید، محمد بن محمد، الارشاد، ص ۳۶۵.

۲- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۲، ص ۲۷۴.

۳- همان منبع، ج ۵۲، ص ۳۶۴.

۴- منبع پیشین، ص ۳۶۵.

می‌کند و در کنار امنیت و عدالت، علم و دانش نیز عالم بگیر می‌شود. سطح دانش عمومی چنان بالا می‌رود که بانوان در منازل خود، به کتاب خدا و سنت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم حکم می‌کنند. چنانکه امام باقر علیه السلام فرمودند:

«در زمان مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف حکمت و دانش به (مردم) ارزانی می‌شود تا جایی که زنان در خانه‌ی خود به کتاب خدا و سنت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم حکم کنند.»^۱

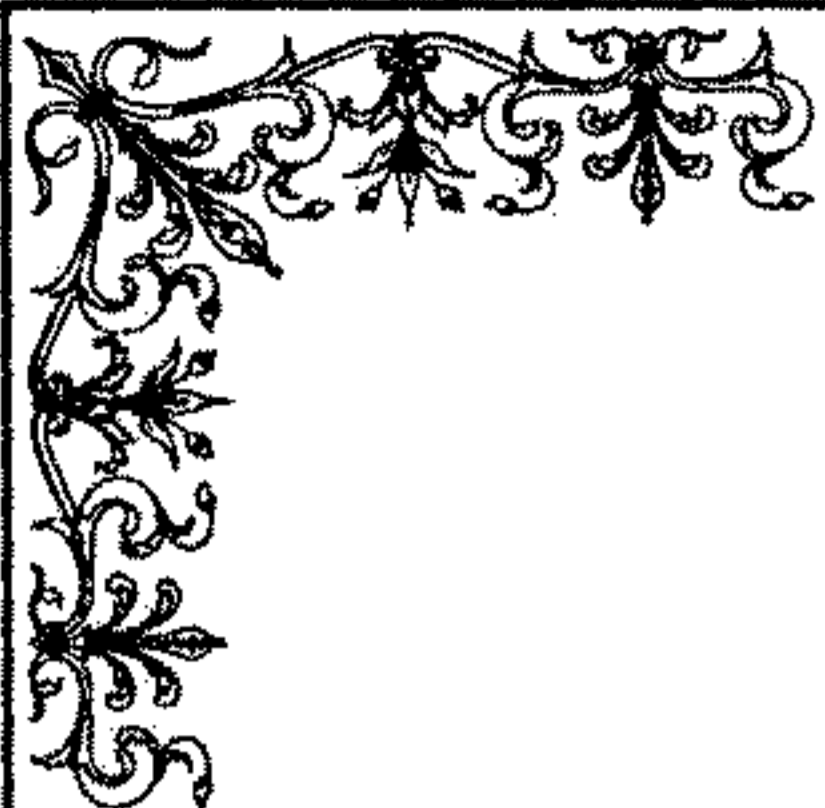
اصبغ بن نباته گوید: روزی امیرالمومنین علیه السلام به سوی ما خارج شد در حالی که دست فرزندش امام حسن علیه السلام به دست او بود و برای ما حدیثی از پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم درباره‌ی خود نقل فرمود و سپس به معرفی امامان بعد از خود فرمود تا آنجا که فرمود:

«... و پس از حسین، نه نفر از فرزندان او خواهند بود. ... نهمین آنها قائم است که خدای عزوجل به وسیله‌ی او زمین را از نور آکنده می‌کند، پس از تاریکی آن و از داد پر می‌کند پس از ستم آن و از دانش مالا مال می‌کند، پس از جهل آن.»^۲

۱- همان منبع، ص ۳۵۲.

۲- صافی، لطف الله، منتخب الاثر، ص ۹۱-۹۲، به نقل از صدوق، محمد بن علی، کمال الدین و تمام النعمه.

در دوران حضرت بقیةالله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف به دست ملکوتی آن حضرت، عقل‌ها کامل می‌شود و مردمان از نعمت کمال عقل بهره‌مند می‌شوند. از آنجا که عقل، وسیله‌ی کشف خوبی از بدی و زشت از زیباست در نتیجه با کامل شدن عقل، افراد بشر، از پلیدی دوری می‌جویند و به خوبی‌ها نایل می‌شوند و با تکامل عقل، انسان‌ها به همه‌ی کمالات می‌رسند. در روایات مأثوره از لسان وحی آثار کمال عقل به گستردگی مطرح شده است.

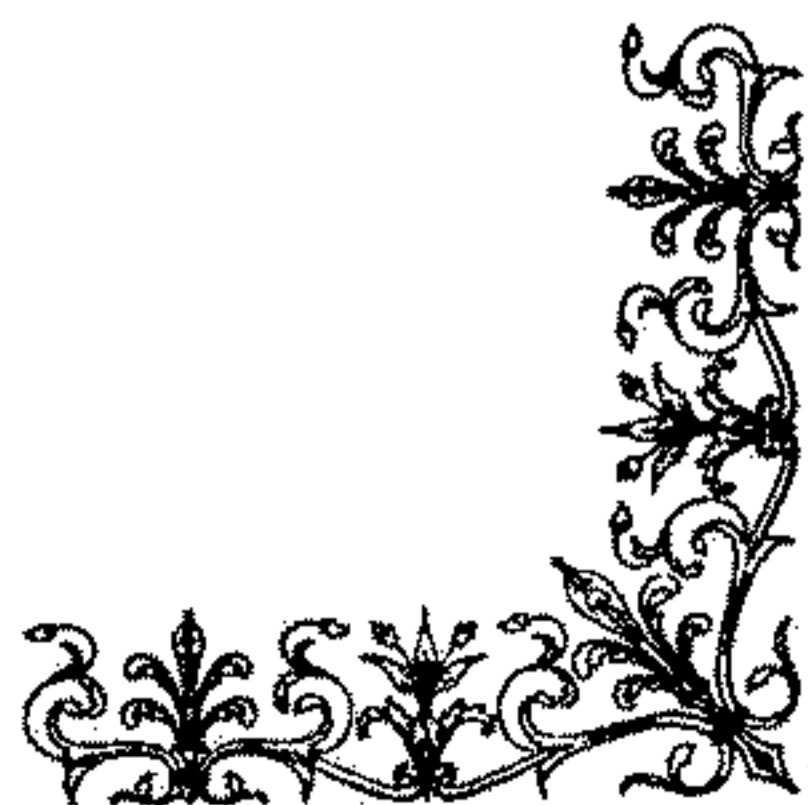

فصل سوّم:

ویژگی‌های اجتماعی

بستر اجتماعی هر جامعه‌ای نقش کلیدی در سازماندهی اهداف و استراتژی‌های آن جامعه دارد. سیاست‌های کلان هر کشوری در ساختار اجتماعی آن مرز و بوم می‌تواند نقش خود را ایفا نماید. شناخت ویژگی‌های اجتماعی دوران حکومت امام عصر *عجل الله* *تعالی فرجه الشریف* می‌تواند دید کلی و مناسبی را نسبت به آن دوران، در ذهن ایجاد نماید. شاخه‌های اصلی بحث در این فصل را امنیت، عدالت، اقتصاد، عمران و آباد کردن زمین، تولید زیاد محصولات کشاورزی و سلامتی و بهداشت تشکیل می‌دهند.

امنیت

در حالی که پیش از ظهور حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* شرایط ناامنی بر جهان چیره است، یکی از بنیادی‌ترین کارهای حضرت، بازگردان امنیت به جامعه است. در حکومت حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* با برنامه‌ریزی دقیقی که انجام می‌شود، در مدت کوتاهی امنیت در همه‌ی زمینه‌ها به جامعه برمی‌گردد و مردم در محیطی پر از امنیت به زندگی خود ادامه می‌دهند؛ امنیتی که بشر در هیچ روزگاری مانند آن را ندیده است. بیش از همه، آنچه یک شهروند از نظام سیاسی و دولت توقع دارد، پاسداری از امنیتش است. امنیت به مفهوم گسترده‌ی آن یعنی

حفظ جان، مال و حیثیت تک تک افراد و تأمین آزادی فردی و اجتماعی، داشتن شغل و مسکن مطمئن و ... تحقق امنیت، آرزوی کلیه ملت‌هایی است که در پی ساختن تمدن انسانی می‌باشند و چنانچه امنیت و آسایش سیاسی یک کشور دچار تزلزل گردد، برپایی هر نوع پیشرفت و تمدن در آن دشوار خواهد بود. ملت‌ها در هر زمان و مکان، پیوسته در جستجوی امنیت و صلح و آرامش هستند؛ چرا که مسابقه‌ی تسلیحاتی در همه‌ی کشورها و فزونی تنازعات و اختلافات، امنیت و صلح را به مخاطره افکنده است و به نظر می‌رسد بیش از پیش نیاز به امنیت و صلح وجود دارد. این امر به دست مهدی موعود *عجل الله تعالی فرجه الشریف* تحقق خواهد یافت و با از بین رفتن عوامل و زمینه‌های مادی و معنوی آن جامعه به استقبال صلح و آرامش خواهد رفت.

در جهان بشری استقرار سه گونه امنیت لازم است:

الف- فردی

ب- اجتماعی

ج- جهانی

اینک به گوشه‌ای از تصویر امنیت در عصر موعود اشاره می‌کنیم:

الف) امنیت فردی

عصر حکومت حضرت بقیة الله الاعظم *عجل الله تعالی فرجه الشریف* دوران حاکمیت عدالت و زوال حکومت‌های ظلم مدار است. راه‌ها امن می‌گردد و دزدی و تباهی از میان می‌رود. نه کمبود وجود دارد که کسی دست به دزدی بیالاید، نه قوانین دست و پاگیر در امر ازدواج باقی می‌ماند که موجب بی‌عفتی شود و نه از عوامل

پرخاشگری اثری می‌ماند که افراد ناخواسته بر هم درشتی کنند. نه پدر و مادر را حقّ گزاف گویی بر فرزندان خواهد بود و نه کودکان را اجازهی مخالفت با پدر و مادران. نه شوهر بر زن خویش درشتی می‌کند و نه زن مخالفت از امر شوهر. دامنه‌ی الفت به آنجا می‌رسد که گویا همسایگان اعضای یک خانواده هستند. در کشور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف شهروندان از همدیگر و مردم از حکمرانان و حکم‌فرمایان از مردم در امان خواهند بود.

امیر مؤمنان علیه السلام در ترسیم آن زمان می‌فرماید:

«هرگاه قائم ما قیام کند، آسمان باران خویش را فرو می‌فرستد و زمین رویدنی‌های خود را می‌رویاند. کینه‌ها و دشمنی‌ها از قلب مردم، رخت برمی‌بندد. درندگان و چارپایان به صلح و آرامش با هم خواهند زیست. تا آنجا که زنی (تنها) میان شام و عراق راه می‌پیماید؛ به طوری که پاهایش را تماماً بر روی گیاهان (سرسبز) می‌گذارد و زیورهای خود را بر بالای سر خود دارد. نه هیچ درنده‌ای او را به هراس می‌افکند و نه او از آنها می‌ترسد.»^۱

به‌کارگیری کلمه‌ی «زن» در این حدیث دلالت ویژه‌ای دارد، زیرا خطرات وارد بر زنان بیش از مردان است. در عصر حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف دیگر هیچ خطری متوجه هیچ زنی نخواهد شد. هم‌چنین با تعبیر «زیورهای خود را بر سر دارد» این نکته را می‌رساند که دزدی و تجاوز از زمین رخت برمی‌بندد و انسان‌ها نیاز ندارند که برای نگهداری و انتقال اشیای خود، به جعبه

۱- صافی، لطف الله، منتخب الاثر، ص ۴۷۴، به نقل از صدوق، محمد بن علی، الخصال.

ها، گاوصندوق ها و کیف های ضد سرقت و صندوق های امانات سنگین و گران بها متوسّل شوند.

در دولت آل محمد علیهم السلام پاسخ نیازهای فطری انسان ها داده می شود و دل های مرده به یاد ایزد منان زنده می گردند و خدای مهرورز با گذشت، به بشریت معرفی می شود. گریختگان از آستان پروردگار به بارگاه ایزدی باز می گردند و کرنش های بیهوده در برابر انسان های بی ارزش، به کرنش در برابر خداوند متعال تبدیل می شود. دیگر نه اضطراب روانی باقی می ماند و نه دل پردرد. آن حجّت بزرگ خداوندی، خود ذکر الهی است که به او دل ها آرام خواهد گرفت و روان های پرتلاطم در سایه حکومت و عنایت او، قرار و ثبات خواهد یافت.

ب) امنیت اجتماعی

دوران قیام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف عصر بازگشت حق به صاحبان حقوق است. عصر نجات مظلوم از دست ظالم است و عصر رهایی بشر از دام تباهی است و عصر آزادی انسان از بند هرگونه پلیدی. تمام بدی ها - به خصوص کژی هایی که به وسیله ی حاکمان ستمگر، ثروت اندوزان فاسد و متکبران کینه جو شیوع یافته از بین خواهد رفت و تنها خوبی ها و نیکی ها باقی خواهد ماند.

«به وسیله ی او زمین را از هر تجاوزی پاک و از هر ستمی خالی می کند.»^۱

۱- طبرسی، فضل بن حسن، اعلام الوری باعلام الهدی، ص ۴۳۴.

امام صادق علیه السلام فرمودند:

«هرگاه قائم ما قیام کند... راه‌های اصلی را توسعه می‌دهد؛ هر چیزی را که سر راه‌ها بنا شده باشد خراب می‌کند؛ (تا جایی که) ناودان‌هایی را که به کوچه می‌ریزد از بین می‌برد. هیچ بدعتی نمی‌ماند مگر این که از میان می‌برد و هیچ سنتی نمی‌ماند، جز این که برپا می‌دارد.»^۱

چنان که در این حدیث مشاهده می‌شود، دامنه‌ی امنیت و توجه به حقوق اجتماعی تا بدان جا می‌رسد که حتی نباید آب ناودان خانه‌ی افراد در معابر عمومی موجب آزار مردم شود.

آن حضرت تمامی عوامل فساد آفرین و ستمگر را از میان می‌برد. نه کسی بر زمینیان می‌تواند ستم کند و نه فردی حقّ ظلم بر پرندگان را دارد. نه به شخصی اجازه‌ی آزار درندگان بیابان داده می‌شود و نه گروهی می‌توانند حیات موجودات دریایی را در معرض خطر قرار دهند. این بدان معنی است که راه‌ها امن می‌گردد و دزدی و تباهی از میان می‌رود. آری آن امنیت موعود و آسایش معهود و آرامش مطلوب در دوران حکومت مهدی *عجل الله تعالی فرجه* الشریف تحقق خواهد یافت.

ج) امنیت جهانی

قیام حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* یعنی اتمام حیات همه‌ی ظالمان و فرعونیان و فاسدان تاریخ. قیام بقیه‌الله الاعظم *عجل الله تعالی فرجه الشریف* یعنی پایان زندگی همه‌ی بیدادگران و ستم

۱- نوری طبرسی، حسین، مستدرک الوسائل، ج ۱۷، ص ۱۲۱.

پیشگان جهان و برچیده شدن تمام کاخ‌های بیداد در سراسر گیتی. حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام فرمودند:

«... در آخر الزمان و شدت روزگار و جهالت مردمان، خداوند مردی را برمی‌انگیزد که وی را فرشتگان تأیید می‌کنند و یارانش را محافظت می‌فرماید و او را با آیات و معجزات یاری می‌دهد و بر سرتاسر زمین مسلط می‌گرداند تا همگان در برابر او، خواه یا ناخواه تسلیم شوند. او زمین را با تسلط و عدالت و نور و برهان پر می‌کند و طول و عرض جهان به تسلط او در می‌آید. در روی زمین کافری نمی‌ماند؛ مگر این که ایمان می‌آورد و شخص ناشایستی نمی‌ماند، جز آن که به صلاح و تقوا می‌گراید...»^۱

در کتاب‌های مسلمانان غیر شیعی نیز تصویر آن دوره به روشنی بیان شده است. در کتاب "البیان فی اخبار صاحب الزمان" از رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم نقل می‌کنند که فرمودند:

«مهدی از فرزندان من است ... او زمین را از عدل پر می‌کند، همچنان که از ستم پر شده باشد. به خلافت او، آسمانیان و زمینیان و حتی پرندگان در فضا خشنود خواهند شد.»^۲

عدالت

عدالت واژه‌ای است آشنا که همگان آن را دوست دارند و در پی آنند. عدالت چیزی است که از هرکس صادر شود، نیکو و

۱- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۸۰.

۲- منبع پیشین، ج ۵۱، ص ۸۰.

زیباست و از مسئولان و فرمانروایان زیننده تر؛ ولی جای تأسف است که در روزگاران بسیاری جز نام، نشان دیگری از عدالت نمی توان یافت و بشریت جز در روزگاران اندکی، آن هم در حکومت مردان الهی، عدالت را مشاهده نکرد.

عدالت اجتماعی که پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله وسلم در طول بیست و سه سال با تحمل رنج و شکنجه در جامعه‌ای دور از تمام فضایل انسانی ایجاد کرد، متأسفانه با شهادت اسوهی عدالت در محراب مسجد کوفه، مدفون شد. دکتر علی الوردی می‌نویسد: «دین مساوات که پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم آورد با علی بن ابی طالب در یک قبر مدفون شد.» و با انزوا کشانیدن امام‌ها و عدم یاری آنان در مسیر اهداف بلندشان، بشریت از عدالت خاندان وحی محروم شد. بنابراین عدالت - عدالت سیاسی، قضایی، اجتماعی و اقتصادی - یکی از خواست‌ها، آرمان‌ها و آرزوهایی است که بنی آدم در طول تاریخ به آن توجه داشته و در تمامی عرصه‌های زندگی به آن نیازمند بوده است. این نیاز حقیقی و دایمی انسان‌ها، تنها در حکومت جهانی مهدوی، برآورده شده و عدل و قسط و مساوات، نماد اصلی حکومت او خواهد بود:

«يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ جَوْرًا وَ ظُلْمًا.»^۱

در کمتر خبری، ذکری از حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف شده که این بشارت و این منقبت - پر شدن تمام روی زمین از عدل و داد - برای آن جناب، در آن مذکور نباشد.

۱- کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ترجمه سید جواد مصطفوی، ج ۱، ص ۳۳۸.

عدالت را می توان در چهار عرصه قابل تبیین دانست:

الف. در تکوین و نظام خلقت.

ب. در تشریح و قانون گذاری.

ج. تدبیر و نظام اجرایی.

د. منش و روش زندگی فردی و اجتماعی.

قرآن، همه‌ی مؤمنان را فرا می‌خواند که سخت کمر همت بر بندند و با تمام توان بکوشند تا قسط را در جامعه نهادینه سازند. توصیه‌های مکرر قرآن به قسط و عدل، بدان سبب است که در جامعه‌ی تهی از عدالت، شایستگی‌ها و استحقاق افراد رعایت نمی‌شود. از طرفی قرآن، تبعیض و بی‌عدالتی را از جمله عوامل سقوط تمدن‌ها معرفی کرده است و این امر در جامعه‌ی پیش از ظهور به صورت مشکلی جهانی و عمومی در می‌آید. در اینجا است که خداوند به دست مهدی موعود *عجل الله تعالی فرجه الشریف* جهان را از عدل آکنده ساخته و ریشه‌ی ظلم و ستم را بر خواهد کند. مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* خواهد آمد و جایگاه بایسته‌ی هریک از حقوق را روشن خواهد کرد و آفاق پنهان عدالت را آشکار خواهد نمود.

ایجاد عدالت، اقدام اصلی و سرلوحه‌ی برنامه‌های امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* است. عدالت امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* ابعاد و وجوه مختلفی دارد که به اختصار به آن‌ها اشاره می‌شود.

عدالت سیاسی

در این بعد، امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* و زمامداران و کارگزاران او عادل و دادگر هستند و به کسی ظلم و ستم نمی‌کنند و حقّ کسی را پایمال نمی‌سازند. از زور به دور و با ظالمان و ستمگران ناسازگار هستند. امام علی *علیه السلام* در مورد عدل امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* می‌فرماید:

«روش عادلانه در حکومت حق را به شما می‌نمایاند و کتاب خدا و سنت پیامبر *صلی الله علیه و آله وسلم* را زنده می‌کند.»^۱

«مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* چنان عدالتی در جامعه برپا می‌کند که زندگان آرزو می‌کنند کاش مردگانشان زنده بودند و از عدالت او بهره‌مند می‌شدند.»^۲

حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* عدالت را با محبت و مهرورزی به مردم آکنده ساخته و با شفقتی پدران، عدالت و قسط را تا عمق خانه‌ها و جان‌های مردم می‌گستراند:

«بدانید به خدا سوگندا همان طور که سرما و گرما به خانه‌های مردم نفوذ می‌کند، عدالت او به درون خانه‌هایشان راه می‌یابد.»^۳

یکی دیگر از وجوه "عدالت سیاسی" توزیع قدرت و مناصب سیاسی، بر حسب استحقاق و شایستگی و کارآمدی افراد است و

۱- نهج البلاغه، خطبه ۱۳۸.

۲- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۲۵۰.

۳- همان منبع، ج ۵۲، ص ۳۶۲.

چنان که گذشت امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف*، کارگزاران و زمامداران جهان را از افرادی صالح، شایسته، پاکدامن و دانشمند و دادگر انتخاب و دستورات اکید مبنی بر رعایت عدالت ارائه خواهد کرد.

دولت امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف*، بر رفع ظلم و ستم و حکومت عادلانه استوار است؛ چنان که امام صادق *علیه السلام* می فرماید: «چون قیام کند به عدالت داوری می کند و در زمان او ستم ریشه کن می شود و راهها امن می گردد و زمین برکت های خود را ظاهر می کند و هر حقی به صاحب حق برمی گردد و پیرو هیچ آیینی نمی ماند، جز این که به اسلام روی می آورد و به آن ایمان می آورد.»^۱

عدالت قضایی

عدالت قضایی (دادگری) در دوران ظهور به طور جدی رعایت گشته و حقوق ضعیفان و مظلومان، پایمال نخواهد شد. آن حضرت ترازوی عدالت را در جامعه برپا ساخته و بر رفتار قضاوت به دقت نظارت نموده و با متخلفان برخورد شدید خواهد کرد. امام علی *علیه السلام* می فرماید:

«(مهدی) قاضیان زشت کار (و پیدادگر) را کنار می زند و دست سازشکاران را از سر مردم کوتاه می کند. زمامداران

ستم‌پیشه را عزل کرده و زمین را از هر انسان نیرنگ باز و فریبکاری پاک می‌سازد.^۱

آن حضرت خود به عدالت، حکم و داوری خواهد کرد (حَكَمَ بِالْعَدْلِ). امیر مؤمنان علیه السلام فرموده است:

«او همان خورشیدی است که از مغرب طلوع خواهد کرد. در میان رکن و مقام ظاهر می‌شود؛ پس زمین را پاکیزه می‌سازد و ترازوی عدالت را می‌گستراند. دیگر کسی به کسی ستم نمی‌کند.»^۲

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم نیز فرموده‌اند:

«در دوران (حکومتش) جز به هنگام اجرای صدور الهی، کسی را مورد ضرب قرار نمی‌دهد. خداوند همه‌ی بدعت‌ها را به وسیله‌ی او نابود می‌سازد و همه‌ی فتنه‌ها را به دست او از میان برمی‌دارد.»^۳

همچنین امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف بر اساس کتاب‌های آسمانی داوری می‌کند و چون داود و سلیمان قضاوت می‌فرماید. «... وقتی قائم آل محمد صلی الله علیه و آله وسلم قیام کند، به حکم داود حکم می‌کند.»^۴

«زمانی که قائم آل محمد صلی الله علیه و آله وسلم فرمانروا شود، در میان مردم به حکم داود، داوری می‌کند و نیازی به شاهد و گواه ندارد و در هر موردی خداوند، حکم واقعی را

۱- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۲۰.

۲- همان منبع، ج ۵۲، ص ۱۹۵.

۳- سلیمان، کامل، یوم الخلاص، ص ۳۶۴.

۴- حرعاملی، محمد بن حسن، وسایل الشیعه، ج ۲۷، ص ۲۳۱.

به او الهام می‌کند و او بر اساس علم خود قضاوت می‌کند و هر قومی را از اجتهاد و استنباطشان خبر می‌دهد. دوست و دشمن خود را با نشان الهی می‌شناسد...»^۱

پس شدن زمین از قسط و عدل توسط حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف در زمانی که علم به قدری وسعت یابد که کشف تعداد بی‌شمار حق‌ها ممکن باشد، تحقق می‌یابد و حضرتش این مهم را مردم به اجرا درمی‌آورد.

اقتصاد

احادیث مربوط به رفاه اقتصادی "عصر ظهور" و برخورداری از امکانات فراوان زیاد است و تأکید فراوانی هم بر آن شده است. در این کارکرد، دولت زمینه‌های رفاه و آسایش اقتصادی را فراهم می‌کند و امکانات زیادی در اختیار مردم می‌گذارد و آنان را غرق در نعمت و دارایی می‌کند.

«در آن زمان امت من چنان از نعمت برخوردار می‌شوند که هرگز امتی آن چنان از نعمت برخوردار نشده باشد. سرتاسر زمین محصول می‌دهد و هیچ چیز را از آنان دریغ ندارد و اموال انبوه می‌شود. هرکس نزد مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف آید و بگوید: به من مالی ده، او پی درنگ می‌گوید: بگیر!»^۲

۱- نوری طبرسی، حسین، مستدرک الوسایل، ج ۱۷، ص ۳۶۴-۳۶۵.

۲- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۱، ص ۸۸.

امام علی علیه السلام می‌فرماید:

«بدانید اگر شما از منجی شرق (مهدی) پیروی کنید، شما را به روش پیامبر درمی‌آورد، تا از رنج و سختی (برای دستیابی به وسایل زندگی) آسوده باشید و بار سنگین (زندگی) را از شانه‌هایتان بر زمین نهید.»^۱

در اینجا ممکن است این سؤال پیش آید که رفع این کمیابی و فزونی امکانات برای چیست؟

در پاسخ گفتنی است: در اینجا انسان به جای اینکه از مصرف کالاها و خدمات کمیاب بهره‌مند شود، به بهره‌مندی و کسب رضایت و آرامش خاطر از ناحیه‌ی عمل به ارکان اسلام و تعمیق فضای عدالت مشغول می‌گردد و مطلوبیت‌های مربوط را کسب می‌کند. احتمالاً در چنین شرایط جدید و آرمانی، مفهوم وسیله بودن امکانات اقتصادی (برای نایل شدن به اهداف متعالی و بلند) جلوه‌گر می‌شود و انسان در آن عصر - که مستظهر به شکوفایی اقتصادی است و کمترین دغدغه‌ای از کمبود و محدودیت ندارد - به عبادت پروردگار مشغول می‌شود. امام باقر علیه السلام می‌فرماید:

«هنگامی که قائم اهل بیت علیهم السلام قیام کند، بیت المال را به گونه‌ای یکسان در میان مردم قسمت کرده، به عدالت در میان مردم رفتار می‌کند.»^۲

۱- کارگر، رحیم، آینده جهان، ص ۳۴۴، به نقل از مفید، محمد بن محمد، الارشاد، ج ۱، ص ۲۹۰.

۲- (مربوط به صفحه قبل) صافی، لطف الله، منتخب الاثر، ص ۳۱۰، به نقل از مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار.

همچنین از آن حضرت نقل شده است که:
 «ثروت‌های روی زمین (مانند خمس و زکات) و ثروت‌های
 زیر زمین (مانند گنج‌ها و معادن) نزد آن حضرت گرد
 می‌آیند. آن‌گاه حضرت به مردم خطاب می‌کند: بیایید و
 بگیرید آن چه را که برایش خویشاوندی را قطع می‌کردید و
 به خونریزی و گناهان دست می‌زدید. او چنان اموال را
 می‌بخشد که کسی پیش از او چنین نکرده است.»^۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم می‌فرماید:

«شما را به ظهور مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف بشارت
 می‌دهم. زمین را پر از عدالت می‌کند همان گونه که از جور
 و ستم پر شده است. ساکنان آسمان‌ها و زمین از او راضی
 می‌شوند و اموال و ثروت‌ها را به طور صحیح در میان مردم
 تقسیم می‌کند. دل‌های مؤمنان را پر از بی‌نیازی می‌کند و
 عدالتش همه را فرا می‌گیرد...»^۲

بخشش مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف پدران و بدون منت است
 و به این علت گوارا می‌باشد. بر خلاف بخشش دیگران که به قیمت
 بندگی، یا دین فروشی و یا گرو گذاشتن آبرو تمام می‌شود.

امام علی علیه السلام می‌فرماید:

«(حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف)... هر بنده
 مسلمانی را می‌خرد و آزاد می‌کند. بدهکاری نمی‌ماند جز
 این که بدهی‌اش را پرداخت می‌کند و حق کسی را در
 دست کسی (باقی) نمی‌گذارد، جز این که از او باز

۱- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۹۱-۳۹۰.

۲- همان منبع، ج ۵۱، ص ۹۲.

می‌ستاند و به صاحب حق برمی‌گرداند. کسی کشته نمی‌شود مگر این که دیه او را به صاحبانش تسلیم می‌کند و آن کس که کشته شد بدهی‌اش را می‌پردازد و زندگی خانواده‌ی او را تأمین می‌کند تا این که سراسر زمین را از قسط و عدل پر سازد...^۱

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم می‌فرمایند:

«ثروت را میان مردم به فراوانی می‌بخشد کسی که در صدد صدقه دادن باشد، اموالی را برمی‌دارد و به مردم عرضه می‌دارد. به هر کس می‌دهد، می‌گوید من نیازی ندارم و در حکومت او مال و ثروت بر هم انباشته خواهد شد.»^۲

این حدیث کنایه از رفع نیازمندی‌های جامعه است؛ به صورتی که اموال از موارد مصرف بیشتر می‌شود. به سخن دیگر، دولت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف نه تنها کسری بودجه ندارد، بلکه درآمد آن بر بودجه‌اش فزونی دارد.

امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

«به بینوایان طعم کره را می‌چشانند و در روزگار او دنیا پاکیزه می‌شود و اهل دنیا نیک می‌گردند.»^۳

و همچنین:

«خداوند به دست او ... روزگار سخت را از میان برمی‌دارد و ریسمان بردگی و بندگی را از گردن هایتان برمی‌دارد.»^۴

۱- منبع پیشین، ج ۵۲، ص ۲۲۴-۲۲۵.

۲- سلیمان، کامل، یوم الخلاص، ص ۳۶۰.

۳- منبع پیشین، ص ۳۹۵.

۴- علم الهدی، م ب، کمال هستی در عصر ظهور، ترجمه دکتر جلال برنجیان، ص ۶۵.

امام باقر علیه السلام می فرماید:

«مردم مالیات خود را بر گردن گذاشته به سوی مهدی می روند. خداوند به شیعیان ما در زندگی رفاه و آسایش داده است و آنان در بی نیازی به سر می برند و اگر لطف و سعادت خداوند آنان را در بر نمی گرفت، با آن بی نیازی سرکشی می کردند.»^۱

و همچنین ایشان می فرمایند:

«حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف سالی دو بار به مردم عطایایی می دهد. آن حضرت ماهی دو بار حقوق می دهد و بین مردم یکسان رفتار می کند، به گونه ای که فرد نیازمند به زکات در جامعه یافت نمی شود. دارندگان زکات، سهم فقیران را نزد آنان می آورند؛ ولی آنان نمی پذیرند. به ناچار اموال را در کیسه های مخصوص پول می گذارند و در محله ها می چرخانند؛ ولی آنان می گویند ما را به درهم های شما نیازی نیست.»^۲

از روایات بالا دو نکته دانسته می شود:

نخست این که مردم در حکومت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف چنان از نظر فکری رشد می کنند که بدون زور و فشار به وظایف خود در همه ی ابعاد عمل می کنند. یکی از آن وظایف، پرداخت مالیات درآمد به دولت اسلامی است. اگر همه ی مسلمانان خمس درآمد و زکات اموال خود را به حکومت اسلامی پرداخت کنند،

۱- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۴۵.

۲- منبع پیشین، ص ۳۹۰.

رقم بزرگی را پدید می‌آورند و دولت بر هرگونه اقدام اصلاحی و خدمات همگانی قادر می‌شود.

دوم این که هرچند بخشش آن حضرت در آن روزگار بی‌حساب است و مردم به شیوه‌های گوناگونی درآمدهایی دارند که آنان را بی‌نیاز می‌کند ولی آن چه نظر را بیشتر جلب می‌کند، بلند طبعی و روح بی‌نیازی در آنان است. چه بسیارند انسان‌های ثروتمندی که طبعی گرسنه و روحی آزمند دارند و چه بسیارند انسان‌هایی که در عین فقر، از طبعی بزرگ و روحی غنی برخوردارند و این همان دگرگونی معنوی است که در آن عصر پدید می‌آید.

طاووس یمانی می‌گوید: ویژگی مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* این است که نسبت به فرمانروایان و کارگزاران خود سخت‌گیر است. در امور مال (و اقتصادی) بخشنده است و به همه‌ی مسکینان مهربانی می‌ورزد.^۱

دولت کریمه‌ی مهدوی، فقر و نداری را از میان برمی‌دارد و استعمارگران و صاحبان زور و تزویر را سر جای خود می‌نشاند. مردم را از اسارت مادیات و تأمین خواسته‌های غیرضروری دنیوی رهایی می‌بخشد و عدالت اجتماعی، مساوات و رفاه اقتصادی را محقق می‌کند. در مردم غنا و بی‌نیازی به وجود می‌آورد و مال فراوان به آنان می‌بخشد. با این حال مال و ثروت جهان از ارزش می‌افتد و کسی طالب آن نمی‌گردد.

۱- طبری، عمادالدین، بشارة المصطفی (ص) لشیعة المرتضی علیه السلام، ص ۳۱۸.

عمران و آباد کردن زمین

عمران و آبادی زمین و بهره‌برداری از امکانات آن تا سر حد امکان، از دیگر اقدامات و کارکردهای دولت مهدوی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* است. این کار، در دوران پیش از ظهور - با وجود پیشرفت علوم و تکنولوژی - به طور کامل انجام نشده است. اما در عصر ظهور، وضعیت فرق می‌کند و همه‌ی امکانات برای منافع عمومی و آبادانی زمین به کار می‌رود. توسعه و رشد اقتصادی نیز به حدی است که می‌تواند عمران و آبادانی سراسر زمین را در پی داشته باشد.

دستور و برنامه‌ی امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* این است:

«به کارگزاران خود (در تمامی بلاد) دستور می‌دهد که شهرها را آباد سازند»^۱

«روی زمین نقطه‌ی ویرانی نمی‌ماند، جز این که آباد می‌گردد»^۲

«زمین به وسیله مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* سرسبز و خرم می‌شود.»^۳

در دوران پربرکت حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف*، تمام زمین به حکم یک شهر خواهد شد و از ساختمان‌های به هم پیوسته برخوردار می‌شود و زمین برای عمران و آبادانی در دست بندگان

۱- طبسی، نجم‌الدین، چشم‌اندازی به حکومت مهدی (عج)، ص ۲۰۱.

۲- همان منبع، ص ۲۰۱ به نقل از کمال‌الدین، ج ۱، ص ۳۳۱.

۳- صافی، لطف‌الله، منتخب‌الأثر، ص ۸۲۴ به نقل از الضبان، محمد بن علی، اسعاف الراغبین.

صالح خدا قرار می‌گیرد. چنان آبادانی در زمین پدید می‌آید که با نیازهای واقعی بشر مطابقت داشته و حقوق واقعی بشر در این عمران نادیده نماند. از عماراتی که آسایش همسایگان را به خطر می‌اندازد، خبری نخواهد بود و از بزرگراه‌هایی که موجب ملالت اطرافیان آن مسیرها گردد، نشانی نمی‌توان جست. حتی ناودان‌های خانه‌هایی که بر گذرگاه‌های عمومی می‌یزند، مسدود می‌گردد. فاضلاب‌های شهری، حیات مردم کم‌توان را به خطر نخواهد انداخت. دیگر از دودهای تولید شده از خودروها که آسایش شهروندان را به خطر می‌افکند، خبری نخواهد بود. راه‌های سراسری میان کشورها کشیده خواهد شد. کویرهای تفتیده به جنگل‌های سرسبز و با درختانی انبوه بدل می‌گردند. چشمه‌های خوش‌گوار در تمامی زمین جاری می‌گردد. نه از گرماهای سخت غیر قابل تحمل، خبری هست و نه از سرماهای جان‌سوز.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم فرمودند:

«سلطنت او شرق و غرب عالم را خواهد گرفت. تمامی گنجینه‌ها برای او آشکار می‌گردد و در زمین نقطه‌ی ویرانی باقی نمی‌ماند، مگر این که او آنجا را آباد می‌کند.»^۱

همچنین امام علی علیه السلام می‌فرمایند:

«... زمین به مهدی‌اش آباد می‌گردد و صفا و طراوت می‌یابد. به (برکت) او، رودهای زمین جاری می‌شود.»^۲

۱- طبرسی، فضل بن حسن، اعلام الوری باعلام الهدی، ص ۴۶۳.

۲- قندوزی حنفی، سلیمان بن ابراهیم، ینابیع الموده، ص ۴۶۷.

بنابراین حدیث در حکومت موعود، نه آلودگی هوا خواهد بود و نه مشکلات جوی؛ نه کمبود هوای سالم وجود خواهد داشت و نه مشکل کم آبی؛ حتی تمام آلودگی ها از آب زدوده می شود. آن حضرت مرکز حکومت خود را در مسجد کوفه قرار می دهد؛ همان جایی که امام علی علیه السلام بنای گسترش عدل خویش را آغاز کرد. این شهر به عنوان پایتخت کشور جهان خواهد بود و حکومت واحد جهانی از این شهر اداره می شود. گستره‌ی این کلان شهر، فرسنگ‌ها خواهد شد. همگان آرزو خواهند کرد که ای کاش در این شهر زندگی می کردند. از جمله اصلاحات عمرانی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف عبارتند از:

۱. تعدیل مسجد کوفه و تعدیل قبله‌ی آن. امیرمؤمنان علیه السلام می فرمایند:

«بی گمان هنگامی که قائم ما قیام کند، مسجد کوفه را ویران کرده، قبله‌ی آن را تعدیل می کند.»^۱

۲. تخریب مساجد در مسیر جاده. امام باقر علیه السلام فرمودند: «هنگامی که قائم ما قیام کند، چهار مسجد را در کوفه ویران می سازد و... و هر مسجدی را که در مسیر جاده قرار گیرد، تخریب می نماید.»^۲

۳. ویران کردن مناره‌ها. امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند: «هنگامی که حضرت قائم قیام کند، دستور می دهد مناره‌ها و مقصوره‌هایی که در مساجد است ویران شود؛ چون این‌ها

۱- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۶۴.

۲- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۳.

بدعت و نوآوری‌هایی است که پیامبر و امامی آن را نساخته است.^۱

۴. تخریب سقف مساجد و منبرها. امام باقر علیه السلام می‌فرماید: «نخستین چیزی که حضرت مهدی علیه السلام از آن آغاز می‌کند سقف مساجد است. آنها را ویران می‌کند و سقف‌هایی مانند عرش^۲ موسی علیه السلام بر آن قرار می‌دهد.»^۳

این روایت بر استحباب حمل شده است زیرا نبودن مانع و حایل میان نمازگزار و آسمان مستحب است و نبودن حایل یکی از اسباب قبولی نماز و استجاب دعاست.

۵. بازگرداندن مسجد الحرام و مسجد النبی به اندازه‌ی واقعی. امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

«هنگامی که حضرت قائم علیه السلام قیام کند، خانه‌ی خدا را به اندازه‌ی نخستین آن باز می‌گرداند. با مسجد پیامبر و مسجد کوفه نیز چنین می‌کند.»^۴

تولید زیاد محصولات کشاورزی

یکی از بخش‌هایی که در حکومت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف دگرگونی شایان توجهی پیدا می‌کند، بخش کشاورزی و دامداری است. پس از آن که مردم طعم تلخ کمبود باران و

۱- همان منبع، ص ۳۲۳.

۲- عرش سایبانی است که برای محافظت خود از گرما و آفتاب می‌سازند.

۳- طبسی، نجم‌الدین، چشم‌اندازی به حکومت مهدی (عج)، ص ۱۵۸ به نقل از

حرعاملی، محمد بن حسن، وسایل الشیعه، ج ۳، ص ۴۸۸.

۴- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۲.

خشکسالی‌های پی‌پی و کمبود مواد غذایی و نابودی کشتزارها را چشیده‌اند و برای تهیهی لقمه نانی چه زحمت‌ها و خفت‌ها را تحمل کرده‌اند، دگرگونی شگفت‌انگیزی در کشاورزی پدید می‌آید و مواد غذایی در جامعه فراوان می‌شود.

در روایات آمده است: «از یک من گندم، صد من محصول بدست می‌آید»^۱ و نیز «در دولت او آب‌ها فراوان می‌شود و نهرها گسترش می‌یابند و زمین محصولات خود را چند برابر می‌کند و گنج‌ها، استخراج می‌شوند»^۲ و «زمین همه‌ی نباتات خود را می‌رویاند»^۳ این روایات نشانگر اهمیت و رونق کشاورزی و توجه فزون‌تر دولت مهدوی به تولید محصولات کشاورزی و رفع نیازهای غذایی مردم است.

یکی از اقدامات مهم حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف دستور به حفر آبراه‌ها و نهرهاست. به عنوان نمونه در روایتی آمده است:

«دستور می‌دهد که از پشت حرم امام حسین علیه السلام نهری حفر کنند که کربلا را به نجف متصل کند. آن گاه پل‌هایی روی آنها و آسیاب‌هایی کنار نهر می‌سازد. گویا با چشم خود می‌بینم که پیرمردان گندم‌ها را روی سر خود حمل

۱- طبسی، نجم‌الدین، چشم‌اندازی به حکومت مهدی (عج)، ص ۲۰۳.

۲- صافی، لطف الله، منتخب الاثر، ص ۴۷۲؛ به نقل از محدث نوری، حسین، کشف

الاستار عن وجه الغایب عن الابصار.

۳- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۸۱.

کرده و در این آسیاب‌ها به طور رایگان آرد می‌کنند. در آن زمان خانه‌های کوفه به نهر کربلا (فرات) متصل می‌شود.^۱

به نظر می‌رسد هر اندازه ظلم و ستم و فساد به دست امام مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* از جامعه رخت برمی‌بندد و عدالت و قسط و تقوا حاکم می‌شود، برکات زمین نیز فراوان می‌گردد و نعمت‌ها فزونی می‌یابد. از طرفی اسراف و تبذیر از بین می‌رود و هرکس به اندازه‌ی نیاز خود بهره‌برداری می‌کند. امام علی *علیه السلام* می‌فرماید:

«چون قائم قیام کند، چنان که باید باران می‌بارد و زمین گیاه می‌رویاند. به صورتی که زن از عراق به شام می‌رود و جز بر زمین‌های سرسبز گام نمی‌نهد.»^۲

سلامتی و بهداشت

یکی از آرزوهای دیرینه‌ی بشر افزایش عمر طبیعی انسان است. مراکز تحقیقاتی فراوانی در سرتاسر جهان به این مهم پرداخته‌اند تا با کشف داروها و جلوگیری از عوامل فرساینده، عمر طبیعی انسان را بالا ببرند؛ اما هنوز به نتیجه‌ای مطلوب نرسیده‌اند و هرچه تمدن فسادزای امروزی پیش می‌رود و صنایع شیمیایی گسترش می‌یابد، ضایعات ناشی از آنها سایه‌ی مرگبار خود را بر محیط زیست می‌گستراند و حیات انسان و حیوان و نباتات را تهدید می‌کند. پیدایش بیماری‌های جدید، گسترش آلودگی‌های محیط زیست، تقلیل اکسیژن و افزایش گازهای مضر، باقی ماندن ضایعات رادیو اکتیو و

۱- منبع پیشین، ج ۵۲، ص ۳۳۱.

۲- همان منبع، ص ۳۱۶.

تشعشعات زباله‌های اورانیوم و فضولات مضر حیات، حتی زندگی محدود را برای انسان‌ها در معرض تهدید جدی قرار داده است. شکوفایی شگفت‌انگیز دانش‌ها، به ویژه علم بهداشت و درمان در عصر حکومت حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* و بهره‌گیری از آن برای گسترش بهداشت در جامعه و فرونشستن شعله‌های جنگ و پیدایش آرامش روانی و تأمین بهداشت روحی با اصلاح شدن انسان‌ها و نیز گسترش کشاورزی و دامداری و تأمین تغذیه در حد مطلوب از جمله عواملی است که بهداشت را در روزگار امام عصر به حد بالا و ایده آل خود می‌رساند و چنان می‌شود که وضعیت جسمی مردم دگرگون می‌شود و عمر آنها طولانی می‌شود.

رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم می‌فرماید:

«هنگامی که عیسی علیه السلام از آسمان فرود می‌آید و دجال کشته می‌شود و شب هنگامی که در صبح آن، خورشید از مغرب طلوع کند (نه از سوی مشرق) تا چهل سال زندگی پربار و آسوده‌ای خواهید داشت و در این مدت نه کسی می‌میرد و نه بیمار می‌شود.»^۱

شاید منظور از این سخن، آن باشد که مرگ و بیماری‌هایی که پیش از ظهور آن حضرت گسترش یافته، در دوران حضرت به اندازه‌ای اندک و ناچیز است که می‌توان آن را در حکم عدم دانست و شاید معنای ظاهری مراد باشد؛ یعنی در این مدت مرگ و بیماری

۱- طبسی، نجم الدین، چشم اندازی به حکومت مهدی (عج)، ص ۲۱۱؛ به نقل از ابن

وجود نداشته باشد و آن به دلیل مقدم مبارک حضرت بقیه‌الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

مفضل بن عمر می‌گوید: امام صادق علیه السلام فرمود:

«هنگامی که قائم ما قیام کند... مردم در سایه‌ی فرمانروایی او، عمری دراز خواهند داشت؛ به گونه‌ای که برای هر شخص هزار فرزند متولد می‌شود.»^۱

امام سجّاد علیه السلام در این باره می‌فرماید:

«هنگامی که قائم ما قیام کند خداوند عزوجل، بیماری و بلا را از شیعیان ما دور می‌سازد و قلب‌هایشان را همانند آهن‌های محکم قرار می‌دهد و توان و نیروی هریک از آنان را برابر نیروی چهل مرد می‌گرداند و آنان فرمانروایان روی زمین و بزرگان آن می‌شوند.»^۲

امام باقر علیه السلام درباره‌ی بهداشت محیط زیست در حکومت امام زمان می‌فرماید:

«هنگامی که قائم ما قیام کند... چاه‌های فاضلاب و ناودان‌هایی را که در مسیر راه‌هاست، از بین می‌برد.»^۳

حفظ بهداشت شهرها و محیط جامعه، از وظایف حکومت‌هاست. بنابراین باید از هر عاملی که سبب به خطر افتادن بهداشت محیط زیست می‌شود، جلوگیری گردد. ریختن فاضلاب خانه‌ها در کوچه‌ها و احداث چاه‌های توالت و دستشویی در بیرون از خانه‌ها

۱- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۷.

۱- همان منبع، ص ۳۱۷.

۳- النیسابوری، محمد بن القتال، روضه الواعظین، ج ۲، ص ۲۶۴.

- چنانچه در برخی از شهرها و روستاها مرسوم است - سبب نابودی بهداشت محیط زیست می شود. از این رو می بینیم که یکی از کارهای حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* جلوگیری از این گونه تخلفات بهداشتی می باشد.

درمان

چون در روزگار حضرت مهدی *علیه السلام* بهداشت در حد مطلوب آن وجود دارد بیماری ها کاهش یافته، تعداد اندکی از افراد به بیماری های گوناگون دچار می شوند؛ ولی دانش پزشکی نیز در آن عصر در اوج پیشرفت خود می باشد و بیماران گوناگون در کوتاه ترین مدت معالجه می شوند. افزون بر این که حضرت، بیماران غیر قابل درمان را نیز بهبود می بخشد و می توان گفت: در حکومت حضرت بیماری یافت نمی شود.

امام حسین *علیه السلام* دربارهی حکومت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* می فرماید:

«هیچ نابینا، زمین گیر و دردمندی بر روی زمین نمی ماند، مگر آن که خداوند درد او را برطرف می سازد.»

بنابراین حضرت مهدی *عجل الله تعالی فرجه الشریف* در درمان بیماری های غیر قابل درمان نقش اساسی دارد. امام صادق *علیه السلام* می فرماید:^۱
 «هنگامی که حضرت قائم قیام کند، خداوند بیماری ها را از مؤمنان دور می سازد و تندرستی را به آنان باز می گرداند...»^۲

۱- منبع پیشین، ص ۲۱۴.

۲- همان منبع، ص ۳۳۵.

امام باقر علیه السلام در این باره می‌فرماید:
«هرکس قائم ما اهل بیت را درک کرد، اگر به بیماری دچار
باشد شفا می‌یابد و چنانچه دچار ناتوانی باشد، توانا و
نیرومند می‌گردد.»^۱

نتیجه‌گیری

آنچه از سرتاسر این بحث برمی‌آید این است که خدای متعال، سرانجام این جهان را چنان مقدر کرده که در عصر حکومت پربرکت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف موجودات عالم خلقت، به کمال مطلوب دست یابند.

مهم‌ترین دستاوردهای دولت مهدوی در عرصه‌ی سیاست استقرار دولت حق و نابودی دولت‌های باطل، گسترش عدالت و ایجاد قسط، تثبیت صلح و امنیت جهانی و رفع اختلاف‌ها و ستیزها است.

در زمینه‌ی فرهنگ و دین نیز رشد و تعالی اخلاقی و معنوی مردم و نورانیت جهان، ترویج فضایل اخلاقی و ریشه‌کن شدن رذایل، حاکمیت آیین اسلام و توحید و یکتاپرستی، جلب رضایت عمومی، توسعه و پیشرفت علم و دانش و شکوفایی اندیشه و خرد و ایجاد آرامش روحی و روانی و... به دست خواهد آمد.

از نظر اقتصادی و عمرانی نیز بشر شاهد وفور نعمت و برکت، حیات مجدد و تکامل در روی زمین، رونق کشاورزی و کثرت

۱- مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۵۳، ص ۶۲.

محصولات، رفاه و آسایش بشری، عمران و آبادی زمین و... خواهد شد.

و بطور خلاصه آنچه از متن صریح روایات بر می آید این است که در دولت کریمه‌ی امام زمان *عجل الله تعالی فرجه الشریف*:

در سرتاسر زمین گیاه می‌روید؛

آسمان در نهایت رحمت می‌بارد؛

معادن و گنج‌ها آشکار می‌شوند؛

شهرها وسعت پیدا می‌کند؛

مرزهای میان سرزمین‌ها برداشته می‌شود؛

راه‌ها گسترش می‌یابد؛

خرابی‌ها اصلاح می‌گردد؛

زمین نورباران می‌شود؛

راه‌های آسمان گشوده می‌شود؛

سفرهای فضایی همگانی می‌شود؛

میان انسان و طبیعت آشتی برقرار می‌شود؛

گرگ و میش با یکدیگر می‌چرند؛

حیوانات وحشی و موذی برای انسان‌ها خطری نخواهند داشت؛

پاکان، عزیز و نابکاران، خوار می‌شوند؛

عدالت بر جهان سایه می‌گسترده؛

فقر و فلاکت از گیتی رخت برمی‌بندد؛

بی‌خانمانی اتمام می‌یابد؛

گرسنگی از سراسر جهان برچیده می‌شود؛

زنان و کودکان بی‌سرپرست، تحت اداره‌ی دولت حضرت
بقیة‌الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف قرار می‌گیرند؛
امراض و بیماری‌ها بهبودی می‌یابد؛
فحشاء از گیتی برچیده می‌شود؛
عفت و پاکدامنی همه‌گیر می‌شود؛
به جای صفیر ابلیس، از همه جا ندای قدسیان برمی‌خیزد؛
حقوق برباد رفته‌ی خلق از جانیان بازستانده می‌شود؛
قصاص خون‌های به ناحق ریخته، گرفته می‌شود؛
حقایق بی‌کران قرآن آشکار می‌شود؛
دانش و بینش در جهان افزوده می‌شود؛
بتکده‌ها به خانه‌های توحید مبدل می‌شود؛
لذت بندگی خدا در کام جان مردمان می‌نشیند؛
و بشر پس از قرن‌ها انتظار و امید به اصلاح امور و تحقق
بشارت الهی، به سعادت و کمال مطلوب نایل خواهد آمد و در پرتو
دولت مهدوی، در تمامی جنبه‌های زندگی به رفاه، آسایش، آرامش،
صلح و تعالی و تکامل دست خواهد یازید.

فهرست منابع:

- ۱- قرآن کریم، ترجمه ناصر مکارم شیرازی، اسلامی، قم، چاپ سوم، بی تا.
- ۲- نهج البلاغه، ترجمه و شرح سید علی نقی فیض الاسلام، انتشارات فیض الاسلام، تهران، چاپ پنجم، ۱۳۷۹.
- ۳- اختری، عباسعلی، نقش انتظار در سیر تاریخ، مؤسسه الامام مهدی، بی جا، بی جا، ۱۳۶۰.
- ۴- برنجیان، جلال، آینده جهان، طور، تهران، چاپ دوم، ۱۳۸۰.
- ۵- فرهنگ و تمدن جهان در عصر موعود، طور، تهران، چاپ اول، ۱۳۸۳.
- ۶- تبریزی، محمد حسین، برهان قاطع، ج ۳، امیرکبیر، تهران، بی جا، ۱۳۶۲.
- ۷- توانایان فرد، حسن، اقتصاد آینده بشر، دانشوران، تهران، چاپ اول، ۱۳۸۰.
- ۸- جولیس گولد، ویلیام ل کولب، فرهنگ علوم اجتماعی، ترجمه دکتر مصطفی ازکیا و همکاران، مازیار، تهران، چاپ اول، ۱۳۷۶.
- ۹- حرّعاملی، محمد بن حسن، تفصیل وسائل الشیعه الی تحصیل المسائل الشریعه، ج ۲۵، مؤسسه آل البيت علیه السلام لاحیاء التراث، قم، چاپ سوم، ۱۳۷۴.
- ۱۰- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، مسلسل ۴۸ و ۷۹، انتشارات دانشگاه تهران، تهران، بی جا، ۵۸-۱۳۳۴.
- ۱۱- سلیمان، کامل، یوم الخلاص فی ظل القائم المهدی علیه السلام، مؤسسه انصار الحسین علیه السلام الثقافیه، تهران، بی جا، ۱۹۹۱ میلادی.
- ۱۲- صافی، لطف الله، منتخب الاثر فی الامام الثانی عشر علیه السلام، مکتبه الصدر، تهران، چاپ سوم، بی تا.
- ۱۳- طبرسی، فضل بن حسن، اعلام الوری باعلام الهدی، دارالکتب الاسلامیه، بی جا، چاپ سوم، بی تا.
- ۱۴- طبری، عمادالدین، بشاره المصطفی صلّ الله علیه و آله وسلّم لشیعه المرتضی علیه السلام، مؤسسه النشر الاسلامی، قم، چاپ اول، ۱۴۲۰ هجری قمری.
- ۱۵- طبسی، نجم الدین، چشم اندازی به حکومت مهدی، مؤسسه بوستان کتاب قم، قم، چاپ چهارم، ۱۳۸۲.
- ۱۶- طوسی، محمد بن حسن، الغیبه، مکتبه نینوی الحدیثه، تهران، بی جا، بی تا.
- ۱۷- علم الهدی، م - ب، کمال هستی در عصر ظهور، ترجمه دکتر جلال برنجیان، میقات، تهران، بی جا، ۱۳۷۹.

- ۱۸- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، ج ۱ و ۲، انتشارات امیرکبیر، تهران، چاپ سیزدهم، ۱۳۷۷.
- ۱۹- قمی، عباس، منتهی الآمال، ج ۲، انتشارات هجرت، قم، چاپ پنجم، ۱۴۱۲ هجری قمری.
- ۲۰- قندوزی حنفی، سلیمان بن ابراهیم، ینابیع الموده، منشورات مکتبه بصیرتی، قم، چاپ هشتم، ۱۳۸۵ هجری قمری.
- ۲۱- کارگر، رحیم، آینده جهان، بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود، بی جا، چاپ اول، ۱۳۸۳.
- ۲۲- کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ترجمه دکتر سید جواد مصطفوی، ج ۱، گلگشت، تهران، چاپ اول، ۱۳۷۵.
- ۲۳- کورانی، علی، عصر ظهور، ترجمه عباس جلالی، مرکز چاپ و نشر، سازمان تبلیغات اسلامی، بی جا، چاپ پنجم، ۱۳۷۵.
- ۲۴- المدرسی، عباس، تمدن در عصر ظهور مهدی، ترجمه لطیف راشدی، انتشارات حضور، قم، چاپ اول، ۱۳۸۲.
- ۲۵- مجلسی، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۵۱ و ۵۲ و ۵۳، داراحیاء التراث العربی، بیروت، چاپ سوم، ۱۴۰۳ هجری قمری.
- ۲۶- محدث نوری، حسین بن محمد تقی، بهشت دنیایی و جامعه مدنی در بعد از ظهور، گل یاس، بی جا، چاپ اول، ۱۳۷۸.
- ۲۷- محسنی کبیر، ذبیح الله، مهدی آخرین سفیر انقلاب، خدمات فرهنگی رسا، تهران، چاپ دوم، ۱۳۷۹.
- ۲۸- مطهری، مرتضی، قیام و انقلاب مهدی از دیدگاه فلسفه تاریخ، صدرا، تهران، چاپ ۲۵، ۱۳۷۳.
- ۲۹- معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، ج ۲، انتشارات امیرکبیر، تهران، چاپ نوزدهم، ۱۳۸۱.
- ۳۰- مفید، محمد بن محمد، الارشاد، انتشارات مکتبه بصیرتی، قم، بی جا، بی تا.
- ۳۱- نوری طبرسی، حسین، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۱۷، مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث، قم، چاپ اول، ۱۴۰۷ هجری قمری.
- ۳۲- النیسابوری، محمد بن الفثال، روضه الواعظین، ج ۲، انتشارات الرضی، قم، بی جا، بی تا.